

Kifogástalan ifjú
arczsin
On csak a
Kielhauser H.-féle
**GLYCERIN-
CRÈME**
Párisi hölgyor
és az elismert jószág szappanok használata által ér el.
Raktár: Török József
gyógysz. Budapest.
Azonkívül kapható minden
gyógyszerárban, drogusztánál
és illatszerkereskedésben.

**CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL**
gyengék, kitérők és lábbadozók számára.
Kétféle íz.
Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanárok által: dr. Braun, Drasche, Krafft-Ebing, Monti, Mosetig, Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nél több elismeréssel. **Árak:** 1/2 literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható minden gyógyszerárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatológiai-terapentikus alapon nyugvó összetételű fogva az elismert legjobb szer
korpa ellen, ugyancsak hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövekedést előmozdítja és mint kitűnő övszer a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknek is használatra legjobban ajánlható.
1 tégely ára 3 korona. — Főszékhelyénél raktár:
KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész
GYEETVAMOS, (Torontál vármegye).
Raktárak Budapest: Török József, Király-utca 12. sz. Dr. Egger Vácsi-kört 17.

Párisi hajápolási szerek!
• **Viola hajápoló-tej.** Teljesen ártalmatlan, kitűnő hatású. 1 üveg ára 1 korona.
• **Viola hajszesz.** A haját leggyorsabbá nem szakítja ki, miért is ennek alkalmazásánál a haj széleskörűen nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.
• **Viola Tanno-chinin-pomádé.** A haj ápolásának kitűnő hatása gyógyszerész. 1 tégelynek ára 1 korona.
• **Viola antiszeptikus fogpor.** Egy doboz ára 60 fillér.
• **Viola antiszeptikus fogvíz.** Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható
GEML-féle gyógyszerárban az „Arany keresztes.”
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

Szép, üde és bájos arcot
csak egyedül a közkeletű Kriván-féle
BENZOÉ TEJ-CRÈME
és Hattyu-pouder használata által lehet elérni. Hatása bámulatos, már 2-3 nap alatt szépít, fehérít. Eltünteti minden arczszíntelenséget és bőrbetegségeket. Az arczbőrnek friss üdőséget és elragadó bájút kölcsönöz. Teljesen ártalmatlan, nem csinos, felelősség mellett ajánlatik.
1 tégely Benzoé-tej-Crème 1 kor., 1 doboz Hattyu-pouder, ártalmatlan, olommentes arczpor (fehér, rózsás vagy crème) 1 kor. 1 drb. Benzoé-tej-szappan 70 fillér — 35 kr. mindenemű fogfájást azonnal megszüntetnek a Kriván-féle Univerzál fogcsipek 1 üveg 70 fillér használati utasítással együtt.
Számítalan elismerés és köszönő levél.
Fonti készítmények törvényesen védve vannak. Mindig friss minőségben megrendelhetők a készítő
KRIVÁN JÁNOS
gyógyszerésztől, Világos (Aradm.).
6 korona rendelésnél franko szállítás, naponta széküdsz discreetio mellett. Főraktárak Budapest: Török József gyógyszerár, Dr. Egger Nádor gyógyszerár, Molnár és Moser, Neruda Nádor és Reiner Lipót drogeriastánál.

Szülőöjtványok
Nemes-Kadarka, Erdő, Páros, Kővidinka, Aramon, Alecan-bud, Olasz-Rizling, Rajnai-Rizling, Madlen, Chass, piros és fehér (gyógyászati) Juhfark stb. stb. gyökör, fű, székény, minőség különböző alanyokon fajliszán árjegyzék ingyen és bérmentve. — Ezen katalógus megszerzése meg azonosan is érdekes, áll, kik idek székéleteket már felezték, vagy ezidő szerinti rendelni szándékok nincsen. — Tartalmazza az összes szülőöjtványok iránt, termékekességét, minőségét, egyéb miveltését s más gyakorlati tudnivalókat.
Élőkerítés
(Étősvény)
Gleditschia (koronális, krisztusóv vagy üskéslepényfa) valamennyi növényfajta közül legjobb. Gyorsan fejlődik, nem csomós, mint akác, orgona stb. sűrű, izmos 15-25 cm. ágyú lövésivel embe és barmi állatnak ellentel. Főelőnye, hogy agyag, homok, meszes, kőves, szikes stb. talajban kitűnően díszlik. Szőlő, kertek, legelők, udvarok, majmok, temetők stb. körülfalához feltűnőhatatlan, legelősebb, örökös sövényt képez. Eszer darab csomó ára 6 frt, elegendő 200 méterre. Minden megrendeléshez rajokkal ellátott nyomtatott útlevelét és közlést utasítás mellékeljük. — Magyar, friss szőlő, csirkepés 100 kiló 28 frt, 50 kiló 15 frt, 10 kiló 4 frt 20 kor. Ismeretlen árjegyzék ingyen és bérmentve. Czim: „Érmelleki első szülőöjtvány-telep.”
Nagy Gábor, Nagy-Káya Biharmegye. • 10188

Nehézség.
A ki eskorban, görccskben és más idegajokban szenved, kérjen csakról szóló füzetet. Küldi ingyen és bérmentve a Schwaben-Apotheke Frankfurt a.M.
Szépség és egészség.
Étvágytalanság és Gyomorgyengeség
gyógyítására ezek mennek Karlsruheba holott ezt a célt otthon is elérhetik
Rozsnyay M.
PEPSINBORA
használatá által, mely az emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja.
Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.
A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot dörzsolja.
Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér.
Budapest: Török József és dr. Egger Leo Nádor gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

Kufeké gyermeklisztjét
MAGYARORSZÁG, AUSZTRIA, NEMETORSZÁG stb. LEGELŐ HOZZÁÉRTŐI AJÁLJÁK LEGJOBBAN TAPÁLJA A GYERMEKEK KUFEKÉ R. WIEN VI/2
GYOMORÉK BELBETEG GYERMEKEK ÉTELRENOJENÉL LEGJOBBAN BEVALIK

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legízűbb égvényes
SAVANYU-KÚT

FIUMEI
és
**CACAO-SOKOLADÉ-
GYÁR.**
Légy jó és azed kis gyermekem, Esakör megál az istenem. Ha csóndes léssz, füledbe sugom, Hogy neked adom minden szavam s a legjobbbat mi a földön van még: Finom Fiumei csokoládét!

Legjobb és leghirveoseb
pipere hölgyor: a
L.A.
VELOUTINE
7985
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEQVITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Euthalin nélkül ninesen női szépség!
Eukonára és lemosásra egy percnyi idő elegendő, hogy a lezompasodott, eddig el nem ért, hóhéhr arczsint elővarazsoltassék. Euthalin bárszappant hány teszi a bőrt és eltávolítja az arcznak minden tisztátalanosságát. Az osztrák gyógyszerész-egylet végleges laboratoriuma által kiállított bizonyítvány szerint teljesen ártalmatlan. Kapható gyógyszerárban, drogeriákban vagy illatszerkereskedésben.
Ára kor. 1.60. — Főraktár Magyarországon részére: Török Sándor gyógyszerésznél, Budapest, VI., Andrássy-ut 29. szám.

Váltólag és hideglelés ellen
legbiztosabb és legkellensebb szer, különösen gyermeknél, kik a keserű chinint másfél bevanni nem tudják a Rozsnyay M.-féle
Chininezukorka és Chininesokoládé
melyet a magyar orvosok és természetgyógyászok nagy gyűlésén 1899-ben Fiumében pálya által kosorozott. Értékétlen keményítővel öntötték. Mindent csak a Rozsnyay M.-féle pályakosorozott készítmény kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papírján Rozsnyay Mátyás névvel és aláírásával van ellátva.
8400
A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot dörzsolja.
Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér.
Budapest: Török József és dr. Egger Leo Nádor gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

6 arany, 13 ezüstérem,
30 dísz- és elismerő-oklevél.
Kwizda féle Korneuburgi marha táppor
Baromgyógytan-étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhoknak.
8171
45 év óta a legjobban ismelt használatban, étvágy-hiánytól, rossz emésztéstől, tébekaftól a tej javítására és a tejtermékek szaporítására. Ára 1/2 doboz 70 kr., 1/4 doboz 35 kr.
Kwizda
táppora lovaknak és szarvasmarhákknak. 1 doboz a 5 ét-adag 30 kr. Láda a 100 ét-adag 6 frt Láda a 50 ét-adag 3 frt.
Sertéspar állatgyógy-élet. szer a hizást előmozdítására. Kis doboz 60 kr., nagy doboz 1 frt 20 kr.
Baromfi por állatgyógy-élet. szer abrak pótlékknak, 1 csomag 50 kr.
Sókhajtó labdacsek lovaknak. (Physic). 1 bárd doboz 2 frt.
Gilisztalabdacsek lovaknak. 1 bárd doboz 1.60, 1 carton 60 kr.
Képes katalógus ingyen és bérmentve.
Valódi csakis a fenti védjeggyel, kapható minden gyógyszerárban és drogeriában. — Főraktár:
FRANZ JOHANN KWIZDA
cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító.
Kreispotheke Korneuburg, Bécs mellett.

VASÁRNAPI UJSÁG
9. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁRCZIUS 4. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona (félre 12 *), Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) egész évre 16 korona (félre 8 *), A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona (félre 5 *). Külföldi előfizetőknek a postailag meghatározott viteldi is csatolandó.

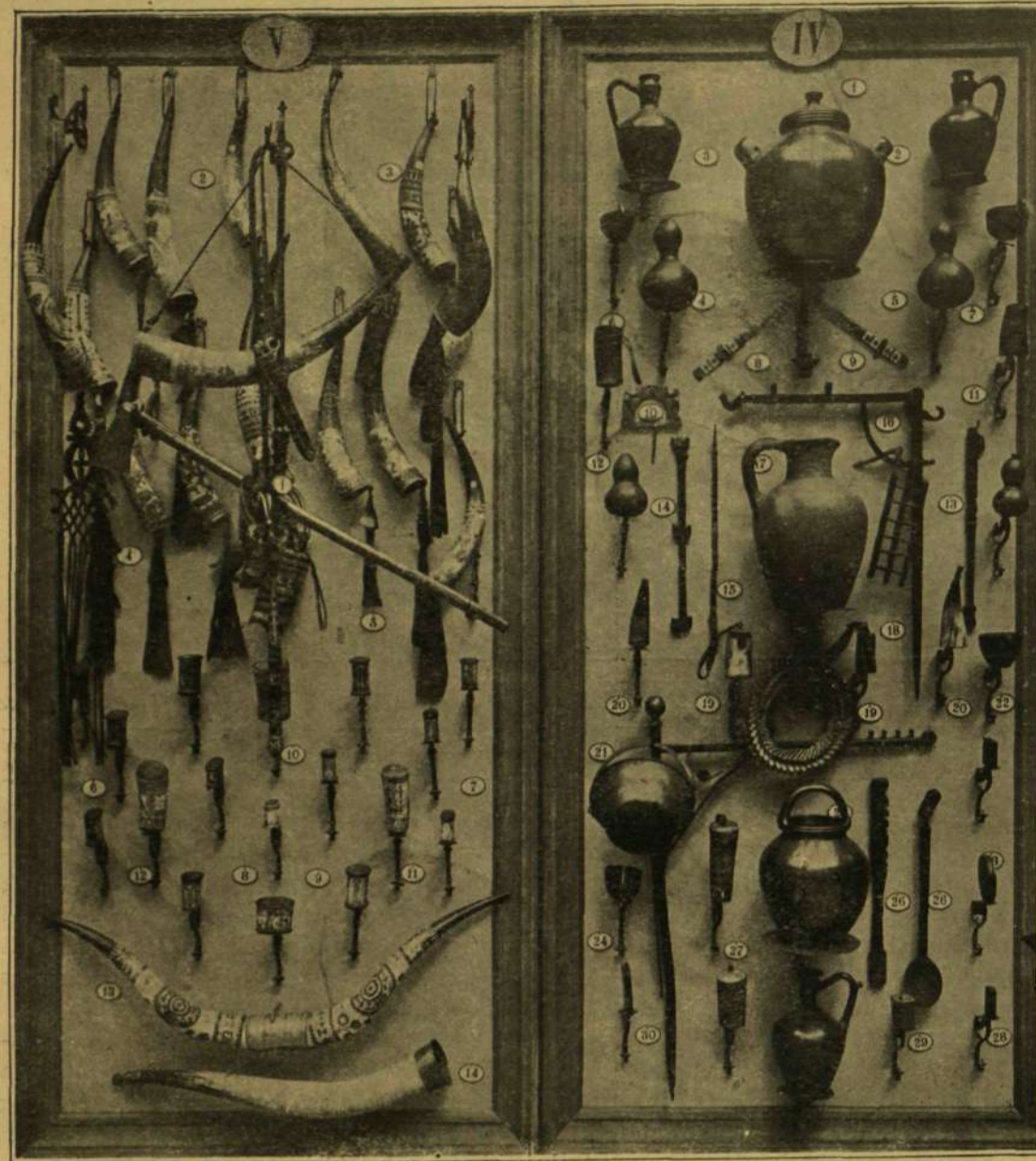
AZ ŐSFOGLALKOZÁSOKRÓL.
AZ INTÉZŐK ÚGY KIVÁNTÁK, hogy az idej párisi világhiállítás magyar történelmi pavillonjának egyik termében bemutassam azt, a mit ezredéves kiállításunk történelmi nagy keretében ugyane czim alatt lehető nagy arányokban egyesíttem s a mi, mint eredeti eszme, a szakkörökben is nagy méltatásra talált.
Az ősfoglalkozásokban kifejezett irányzat tulajdonképen kitégítása annak, a mit «történet» vagy «történelem» alatt értettünk és a miben a fény, a hatalom, az erőszak, a vér időrendbe fűzve foglaltatott, hatalmas családok

és szereplő egyének leszármaztatásával, sorsával egyetemben.
Hovatovább mindinkább jelentkezett annak szüksége, hogy mélyebbre kell nyúlunk, egészen odáig, a hol letűnt korok «polgári» élete is folyt; és be a családi tűzhely csendjébe, a hol a népelet vesz irányt, érleli azt a hatalmat, melynek semmiféle társadalmi szervezet ellentállani nem bír, mely úgy működik, mint a «lassú víz (mely) partot mos.»
Így fogva fel a dolgot, természetes, hogy legott fontosságot öltenek valamely nemzetnek foglalkozási körei is; annál nagyobbbat, minél bizonyosabb, hogy szerző, vagy tenyésztő mű-

ködésük volt az, a mely a hatalomnak megadta eszközeit. És így juthatunk el — vagy le — egészen a pásztoreletig, a halászatig, melyeknek fontossága mellett történelmi okmányaink ezrei szólnak, lévén az állattenyésztés és halászat vagyon és közszükség fedezésének forrása s mint ilyen ősi soron, tehát ősfoglalkozás.
A vadászatot nem vettem fel, mert az eredettől fogva vagy védelem, vagy — különösen a történelmi korszakokban — kedvtelés és előjog természetével bírt; ősi, népies elemei már igen nehezen vehetők ki.
De van még egy más ok is, mely az ősfoglalkozásoknak nagy jelentőséget kölcsönöz s a

Kozkol Jenő festménye.
BALATONI HALÁSZOK A ZALA FOLYÓ TORKOLATÁRÁN.

Magyar pásztorok tárgyai.

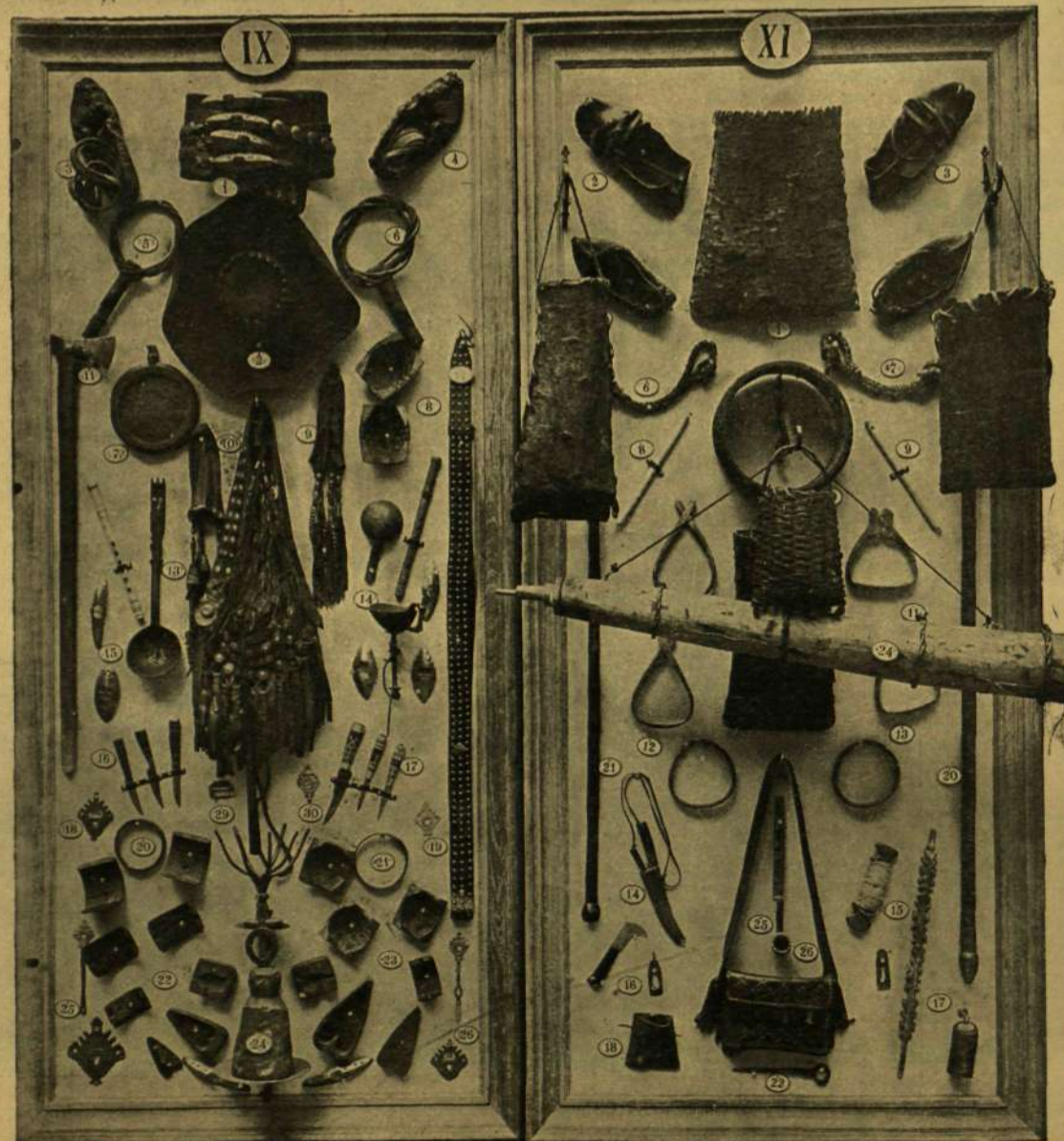
mely talán így fejezhető ki legjobban: az ősi eredetű munkakörökben minden nép, a magyar különösen, rendkívül konzervatív és csak nyilvánvaló, nagy haszon bírja rá, hogy valamely őseredetű fogástól, szerszámtól elállva, új módhoz, új szerszámhoz folyamodjék.

Ma már semmi kétség, hogy némely szerszám, vagy annak része, azonos olyanokkal, a melyek a föld rétegeiből, mint letűnt népek vagy nemzedékek maradványai kerülnek napvilágra és oly korból valók, a melyről nincs írott történetünk.

Ezek a még ma is népek kezén levő tárgyak tehát tulajdonképen világot vetnek letűnt korszakok iratlan viszonyaira, népek mozgalmára, érintkezésére, rokonságára; és épen ebben rejlik megokolása annak, hogy az ősfoglalkozások méltatása a történelmi keretbe tartozik.

Világos példával kifejezve: a híres somogyi kanászbaltá, mely fok nélkül való és sajátosan ívesedő alakú, mely mindig fegyver volt, alaki őst a bronzkorszakot megelőző tiszta rézkorszak hasonló alkotású baltájában bírja! E két végtel közé sorolhatók a fegyverül használt összes balták, bárdok, a Botond vezér hagyományos bárdjával együtt.

A Párisba szánt ősfoglalkozási gyűjtemény új gyűjtés és a magyaron kívül ügyet vet a tót-ságra és oláh-ságra is. Egy pillantás a négy táblára szembeöklővé teszi a különbözőséget. A tárgyi részt megvilágítják Koszkol Jenő festőművész képei, a melyek a halász- és pásztorélet kereteit tüntetik föl s felfogásban és kivitelben elsőrendű alkotások. Egy balatoni fölvetett orrú, egy törzsből vajt hajú körül tiz táblán a tárgyak vannak csoportosítva; tiz kép adja ehhez az összefoglaló részt.

Tót pásztorok tárgyai.

Oláh pásztorok tárgyai.

A PÁRISI KIÁLLÍTÁSA RÜLDÖTT MAGYAROK SZÁGI NÉPRAJZI TÁRGYAK AZ ŐSFOGLALKOZÁSOK CSOPORTJÁBÓL.

Egyik képünk bemutatja a balatoni őshalászközt a Zala folyó torkolatában; a másik a Hortobágy egyik körülárlalt és sáncolt teljes pásztoranyagát kunyhóval, vasalóval, ösztörrel és az ott folyó élet képével. Mind a két kép eredeti; eddigi ismereteink szerint önálló típusok. Ezek ahhoz a műhöz tartoznak, a melylyel a kir. magyar Természettudományi Társulat e sorok íróját megbizta.

Az itt bemutatott táblák:

IV-ik tábla. Magyar pásztorok tárgyai:

1, 2, 3, 17 és 26. sz. Fekete edények; a kettes, urna alakú tartó, a 22-tes veder, parasztfazekas — Fazekas Lajos, Nádudvar — műve, kinek korongja még ma is lófogon jár;
4, 5, vésett somogyi kabakok, egy ital vizre való;
6, 7, 22, 24, vésett ivókák különböző helyekről;
8, 9, hortobágyi «sillagos» pásztor-bicska és villa;
10, heveder csatt, csikósoktól;
11, 12, 27, sórtartó tülkök Zemplénből, részben szépen véste;
16, igazítható szolgálfa, rajta kanáltartó, az utóbbi Jakabszállás cserényeiből;
13, 14, ékes kavarkák;
20, sórtartók (Nagy-Szalonta);
19, «rühelők szerszám» birkák rühe ellen való kenőcsartók;
21, szolgálfa vasból* kis bográcsossal, alatta mesterségesen összerakott koszorú, az úgynevezett «kútya-gerincez», mely arra való, hogy a bográcsot rátegyék, ez megálljon s az abroszt ne kormozza be;
29, Sórtartó nyirfa-kéregből, melynek kötése és díszítése talál a sarkkörben divóval (Barót).

* A Hajdúsági pásztorok következetesen így mondják s ez meg is felel a magyar népvilág szellemének, mely kőfejtőt, kőkeresztet és rézből való keresztvasat — a nyergem — mond s a miben ki van fejezve, hogy ezek eredetileg fából, illetőleg vasból valók voltak. H. O.

meg. Az oláh mintegy tudunkra adja, hogy a kő-, réz-, bronz és vaskorszak előtt, vagy ezekkel együtt fa- és kéregkorszak is volt.

Herman Ottó.

KIS LÁNYUNK SZÜLETÉSEKOR.

Ha már lánynak születél,
Édes kicsi szívem:
Hadd takarom el hamar orcéd,
Hogy e mai világból hozzád,
Valahogy, jajj, ne jusson semmimem!...

Kietlen egy világ ez;
— Fölírdák róla majd:
«Volt egy sivár idő, a melyben
Nem volt ideál a szívekben,
S lenéztek a virágot, meg a dalt!»

... Azért is én virággal
Hintem be a ruhád,
S merengő dalt mondok fölötted;
Hogy hadd legyen köztük, — s közötted:
Örök különbség a dal és virág!!

Szabolcska Mihály.

A CSIZMADIA ÉS AZ ÖRDÖG.

Irtá Csehov Antal.

Orosz eredetű fordította Ambrozovics Dezső.

Karácsony előestéje volt. Mária már rég horgyogott a kemence mellett, a lámpából teljesen kiegészítve az olaj és Nilov Fedor még mindig ott ült és dolgozott. Már rég félre dobta volna

a munkát, s kiment volna az utcára, de a Kolokolnij-közbeli megrendelője, a ki vagy két hete rendelt meg nála egy fejlejt, az este is a nyakán járt, s megparancsolta neki, hogy a reggeli istentisztelet előtt készítse el a munkát.

— Kutyanak való élet! — dörmögött Fedor munkaközben. — Némely ember már rég alszik, mások sétálgatnak, te pedig, mint valami Kain, itt kuporogsz és dolgozol, az ördög tudja, kinek...

Nehogy valamiképen elszundikáljon, minduntalan előkapta a szék alól a palaczkot, nagyokat húzott belőle és minden korty után megcsóválta a fejét és fönhangon így szólt:

— Mondjátok meg az Istenért, mi jogon sétálnak a megrendelők, nekem meg varrnom kell nekik? Talán azon a jogon, hogy nekik pénzük van, én meg szegény vagyok?

Gyűlölt minden megrendelőt, de különösen azt, a ki a Kolokolnij-közben lakott. Ez egy komor tekintetű, hosszú hajú, sárga arcú ember volt, kék pápaszemét viselt és orrhangan beszélt. Valami szinte kimondhatatlan német neve volt. Hogy ki volt és mivel foglalkozott, azt senki sem tudta. Mikor Fedor két héttel azelőtt nála járt, hogy mértéket vegyen, a padlón ült és mozsárban tört valamit. Alighogy Fedor beköszöntött, a mozsár tartalma hirtelen fellobbant és fényes, piros lánggal égett, erős kén és pörkölt toll-szaggal. Fény áradt szét s a szoba megtelt sűrű rózsaszínű füsttel, úgy, hogy Fedor vagy ötöt tüsszentett; hazatérve elgondolta magában: «Istenfélő ember nem foglalkozik ilyen dolgokkal.»

Mikor a palaczk kiürült, Fedor letette a czipőt az asztalra és elgondolkozott. Nehéz fejt foltámasztotta az öklével s elkezdett tündönni a szegénységén, nehéz, örömtelen életén, aztán a gazdag embereken, nagy házaikon, fogataikon

Weinwurm pillanatnyi fényképe.

A KIRÁLY LÁTOGATÁSA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN, FEBRUÁR 22-ÉN.

V-ik tábla. Magyar pásztorok tárgyai:

1. Teljes pásztorzszerző: erszény, késtok, somogyi balta, ölmos karikák, kürt, (Somogy, Zemplén, Turkeve, Ecseg puszta);
2, 3, 4, 5, sallangos, részben művésziesen vésett ivóütlők (Zemplénből, Szűts Béla tisztartó gyűjtése);
6, 7, 8, 9, sórtartók, somogyiak; részben magas művészi színű álló vésetekkel (Berzence, Csokonya, Tarnóca, Kálmánca, stb.);
10, 11, 12, sórtartók, zempléni, részben értékes vésetekkel;
13, 14, mondva csinált díszszarv és díszkürt, mely a zempléni magyar pásztorok művészeti színét mutatja. A díszszarv és az 1 alatti nagy szarv Juhász János gulyás műve.

IX-ik tábla. Tót pásztorok tárgyai:

1. Rézcsattos pásztorfüző (opaszok);
2, rezes kalap (sírják);
3, 4, boeskor;
5, 6, szolgálfa (kumharik);
7, 8, 20, 21, 22, 23 különböző sajt — ostyepka, stb. — formák;
9, 10, dohányzacskók, közepén tarisznya (kapza) hozzávalóval;
12, rezes szij (remen);
13, 14, szűrő és ivó fakanál;
15, tüszőcsattok (praczka);
16, 17, kések (koncjár), fegyvernek használtak;
18, 19, 25, 26, pajzsalakú, ékes fibulák (szpinka) az ing elejének összekapcsolására;
24, világító (poszveták), mely a világító forgácsot tartotta a gyertya előtti időben. Fölötte a kőso tartó.

XI-ik tábla. Oláh pásztorok tárgyai:

1. Kéreg bődön (gyob), hánccsal varrva (Alsó-Fehérmegye);
2, 3, boeskor, felvetett, hegyes orrú;
6, 7, nyüg, a lovak nyügözésére, szorból való;
8, 9, tilinkók, flageolet hangra;
10, 11, 12, 13, fakengyelek (Alsó-Fehérmegye);
14, késtok fából (Deliblat);
15, fonaltartó (Pilishegy);
16, aczél;
17, rács középső rúdja;
18, kis gyob keregből;
24, fakürt, Nagy-Bánya vidékéről; szerezte gróf Teleki Géza;
25, dudásip (Deliblat);
26, tarisznya (Szatmármegye);
22, boeskorfüző vasból;
20, 21, pásztorbotok (Bucsecs);

Egy pillantás arra tanít, hogy a magyar, tót és oláh pásztor típusa különálló s a míg az elsőkben a pásztorból eredő, művészeti emelkedő díszítést találunk s a rajzoló díszítés nagyon fejlett, a tótnál az iparilag készített és szerzett ékítmény valóságos sárgaréz korszakot alkot

Weinwurm Antal fényképe.

MÁRIA VALÉRIA FŐHERCEGNŐ ÉS FÉLJE, FERENCZ SZALVATOR FŐHERCEG LÁTOGATÁSA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN, FEBRUÁR 25-ÉN.

és tömördek bankóikon. «Milyen szép volna, ha ezeknek a gazdag embereknek — hogy vinné el őket az ördög! — a házai összedőlnek, a lovaik fölpuhknának s a bundáik és czoboly-sipkák tönkre pusztulnának! Milyen szép volna, ha a gazdagok lassanként szegényekké lennének, a kiknek nincs mit enniük, a szegény eszmadia pedig gazdag emberré lenne s ott pörlekednék karácsony előestéjén valami szegény eszmadiaival.

Imígyen ábrándozva, Fedornak egyszerre eszébe jutott a munkája, s fölnyitotta a szemét.

«No, tessék! — gondolta magában, a mint rápillantott a cipőkre. — A fejelem már régen kész, s én még mindig itt ülök. El kell hogy vigyem a megrendelőhöz!»

Becsavarta a cipőket egy piros kendőbe, felöltözt és kiment az utcára. Künn havazott s mintha apró tükkel szurkálták volna az arcát. Hideg, sötét és csúszós idő volt, a gázlámpák

mely csak úgy imbolygott a lépés alatt. Mikor Fedor belépett hozzá, úgy mint akkor két hét előtt, a földön kuporgott és mozsárban tört valamit.

— Nagyságos uram, elhoztam a cipőket! — mondotta Fedor sötéten.

A megrendelő fölkel és szótlanul kezdte felpróbálni a cipőt. Fedor segíteni akarván neki, féltérde ereszkedett és lehúzta az ócska cipőit, de rémületében hirtelen felugrott és az ajtó felé hátrált. A megrendelőnek emberi láb helyett lópatái voltak.

«Hm! — gondolta magában Fedor. — Micsoda kaland!»

Mindenek előtt keresztet kellett volna hogy vessen magára, azután futva meneküljön, de eszébe jutott, hogy most találkozik először az ördöggel s alkalmasint utolszor is, s így ostobaság volna, ha nem aknázná ki az alkalmat. Erőt vett magán és elhatározta, hogy szerencsét próbál. A kezeit hátrátve, nehogy keresztet vessen

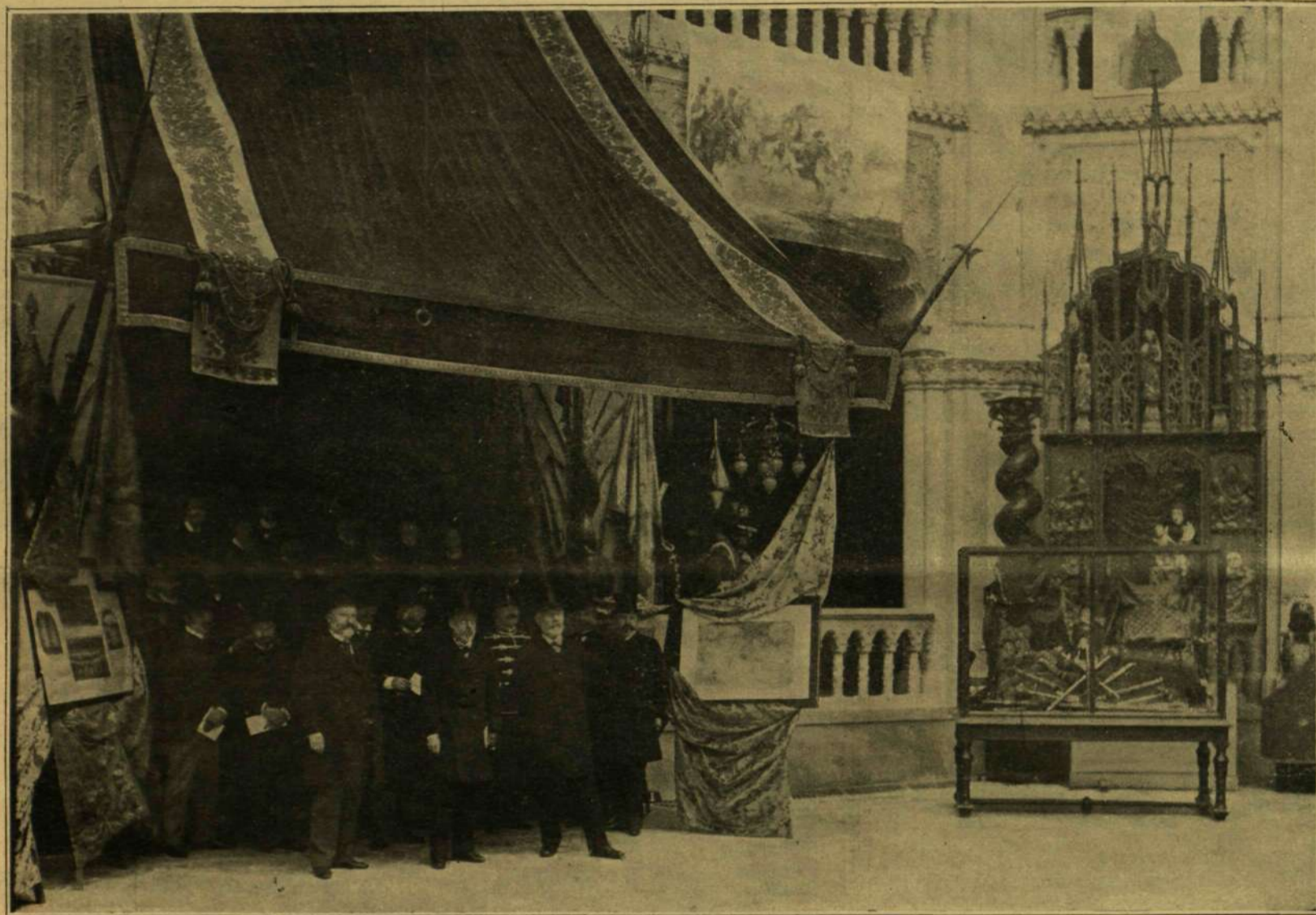
kik azonban rá se hederitenek s azok olykor mosolyognak, mikor egymás fülebe súgják: «Milyen vörös ennek a csizmadiának az orra!» Az igaz, hogy Mária szép, jó és dolgos asszony, de műveletlen, a keze durva és agyon van dolgozva, a mikor meg politikáról meg más egyéb okos dologról beszél az ember, ő is sokszor beleszól és mindenféle badarságot hadar össze-vissza.

— Mit akarsz hát? — kérdi a megrendelő.

— Arra kérem nagyságos uram, legyen kegyes, és tegyen engem gazdag emberré!

— Parancsoljon. Csak hogy ezért el kell, hogy adjad nekem a lelket! Még mielőtt a kakasok megszólalnak jer és ird alá ezt a papírost, a mely szerint eladod nekem a lelket.

— Nagyságos Uram! — mondotta Fedor udvariasan. — Mikor ön nálam megrendelte a fejelést, én sem kértem előre a pénzt. Először teljesíteni kell a megrendelést, akkor szabad csak a pénzt követelni.

Weinwurm Antal fényképe.

HEGEDŰS SÁNDOR KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER MEGNYITJA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN RENDEZETT KIÁLLÍTÁST, FEBRUÁR 20-ÁN.

homályosan égtek, s erős kátrányszag volt az utcán, úgy, hogy Fedor elkezdett krákogni és köhészni. A gránit kövezeten ide s tova siettek a gazdag emberek s mindeniknek a kezében volt egy-egy sódar vagy egy fertály pálinka. A kocsiából és szánokból gazdag kisasszonyok néztek Fedorra, a nyelvüket öltögettek felé és kacagva kiabáltak:

— Szegény! Szegény!

Fedor mögött diákok, katonatisztek, kereskedők és tábornokok lépkedtek, s mind őt szidták: — Korhely! Korhely! Kaptafás — eszmadia, . . . koldus!

Mindez bántó volt, de Fedor hallgatott s csak folyton köpdösött. De mikor találkozott Lebednik Kuzma városi eszmadiamesterrel, a ki így szólt hozzá: «Én gazdagon házasodtam, legényekkel dolgoztatok, te pedig szegény vagy, enned is alig van», Fedor nem állta ki tovább, hanem utána iramodott. Üldözte mindaddig, míg a Kolokolnij-közbe nem érkezett. A megrendelője a saroktól a negyedik házban, a legfelsőbb emeleten lakott. Egy hosszú, sötét udvaron át kellett hozzá menni, azután fölkapaszkodni egy meredek és nyaktörős lépcsőn,

magára, tiszteletlenül elkezdett köhészni és megszólalt:

— Azt mondják, hogy nincs a világon az a pogány, a ki rosszabb volna az ördögnél, én pedig úgy látom, Nagyságos uram, hogy az ördög igen művelt lény. Igaz, hogy az ördögnek farka és patái vannak, de viszont a fejében több az ész, mint igen sok diákéban.

— Szeretem az ilyen munkásokat, — szólt a megrendelő. — Köszönöm eszmadia! Mit akarsz tőlem?

A eszmadia tüstént elkezdett panaszkodni a sorsára. Azzal kezdte, hogy gyermekkorától a gazdagokat. Mindig bántotta őt, hogy az emberek nem mind lagnak nagy házakban, és járnak szép lovakon. Azt kérdi, miért kell neki szegénynek lennie? Mennyivel rosszabb ő a varsói Lebednik Kuzmánál, a kinek saját háza van, s a felesége kalapban jár? Neki éppen olyan az orra, olyanok a kezei, a lábai, a feje, a háta, mint a gazdag embereké, miért kell hát neki dolgozni, mialatt mások sétálnak? Miért Mária az ő felesége, s nem egy olyan asszony, a ki tele van illatszerekkel? Gazdag megrendelő házában sokszor lát szép kisasszonyokat, a

— No jó, ám legyen! — egyezett bele a megrendelő.

A mozsárban hirtelen láng lobbant föl, sűrű, rózsaszínű gőz áradt szét és erős kén- és égett toll-szag terjengett. Mikor a gőz szétszéledt, Fedor megdörzsölte a szemét és látta, hogy ő már nem Fedor és nem eszmadia, hanem egy egészen más ember, gombos mellényben, új nadrágban, s hogy egy karosszékből ül valami nagy asztal mellett. Két inas nyújtogatta neki az ételket és mélyen hajlongva így szólt:

— Válgék egészségére, Nagyságos Uram!

Micsoda gazdagság! Az inasok egy nagy darab báránysültet hoztak s egy tál ugorkát hozza, azután egy serpenyőben sült libát, kevés vártatva pedig disznósültet tormával. S mindezt milyen szépen, milyen finoman! Fedor evett és minden tál étel előtt fölhajtott egy nagy pohár pompás vodkát, akár csak valami gróf, vagy tábornok. A disznósült után lúdszírral készített kását, disznósíros rántottát és sült máját találtak föl, s ő mindenből nagy élvezettel evett. De ni, még valami! Hoztak még pástétomot, és párolt répát kvasszal. «De hogy ezek az urak meg nem pukkadnak ennyi evéstől!» — gon-

dolta magában. Végül hoztak egy nagy korsó mézet. Ebéd után megjelent az ördög kék pápaszemmel és mélyen meghajolva megkérdezte:

— Meg van-e elégedve az ebéddel, Pantelejics Fedor?

De Fedor egy kukkot sem tudott szólni; annyira tele volt az ebédől. A jóllakottság kellemetlen és terhes volt, s hogy kissé szórakozzék, elkezdte rázni a ballában lévő cipőt.

— Ilyen cipőket én hét és fél rubelért csináltam. Miféle eszmadia varrta ezeket? — kérdezte.

— Lebednik Kuzma, — felelt az inas.

— Hívjátok ide a semmirekellőt.

Csakhamar előkerült Lebednik Kuzma. Varsóból. Tiszteletteljesen megállt az ajtóban és kérdezte:

— Mit parancsol, nagyságos uram?

— Hallgass! — kiáltott rá Fedor és dobantott a lábával. — Ne merészelj feleselni, jusson eszedbe a mesterséged, meg hogy ki vagy! Te mamlasz! Tudsz is te cipőt varrni! Mindjárt végig vágok rajtad! Miért jöttél?

Mikor Fedor szegény volt, imígyen imádkozott a templomban: «Uram bocsáss meg nekem szegény embernek!» Ugyanezt mormogta most is, mikor gazdag volt. Mi volt hát a különbség? De meg halála után a gazdag Fedort se temetik gyémántba, meg aranyba, hanem ugyanabba a fekete földbe, mint akár az utolsó szegény embert. Ugyanabban a tűzben fog égni Fedor is, mint a csizmadiák. Mindez sehogy sem volt inyére Fedornak, ehez járult még a jóllakottság, s így imádság helyett mindenféle gondolatok kavargtak a fejében a pénzesládáról, a tolvajokról, s eladott, elveszett lelkéről.

Boszúsán jött ki a templomból. Hogy elűzze kellemetlen gondolatait, mint ezelőtt megeselekedte, rágyújtott egy nótára. De alig hogy elkezdte, oda jött hozzá a rendőr, és köszöntve őt így szólt:

— Uram, nem szabad ám az utcán énekelni! Ön nem eszmadia!

Fedor háttal odadől egy kerítéshez s elkezdett tűnődni: ugyan mivel mulasson?

— Uram! — kiáltott rá a házmester. — Ne

«Tyűh be kegyetlen egy élet! — gondolta magában Fedor. — Még ez is élet!? Se énekelni, se harmonikázni, se asszonyokkal enyelvegni . . . Tyűh-ha!»

Alig hogy leült a feleségével teázni, ott termett a kék szemű ördög és így szólt:

— Nos, Pantelejics Fedor, én az enyémet pontosan megtettem. Most írja alá a papírost és kövessen engem. Most már tudja, mit tesz az, gazdagnak lenni!

Magával vitte Fedort a pokolba, egyenesen a tűzbe, hol apró ördögöcskék settenkedtek körülötte s kiabáltak:

— Bolond! Mamlasz! Szamar!

A pokolban rettenetes kényszag volt, úgy, hogy majd megfojtotta az embert.

... Egyszerre eltűnt minden. Fedor felnyitotta szemét s látta az asztalát, a cipőket s a kis pléh lámpát. A lámpaüveg fekete volt s a pislogó bélből, mint a keményből, undorító gőz szállt föl. Ott állt mellette a kék pápaszemes megrendelő és boszúsán kiabált.

Weinwurm Antal fényképe.

RÉSZLET AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN RENDEZETT HUSZÁR-KIÁLLÍTÁSBÓL.

— A pénzemért.

— Miféle pénzedért! Ki innen! Jöjj szombat! Hé, valaki . . . üssétek nyakon!

Hirtelen eszébe jutott azonban, hogy lármáztak vele is a megrendelők, s nehéz lett a szíve. Hogy kissé szórakozzék, kivette a zsebéből duzzadt bugyellárisát s elkezdte a pénzt olvasni. A kék pápaszemes ördög hozott neki egy más, még duzzadtabbat, de neki még több kellett, s minél tovább olvasta, annál elégedetlenebb lett.

Estére az ördög bevezetett hozzá egy magas és mellel hölgyet piros ruhában s azt mondta neki, hogy ez az új felesége. Késő éjszakáig csokolódzott vele és mézeskalácsot evett. Éjjel pedig lágy, pelyhes párnákon fekvé, ide-stova hánykolódott és sehogy sem tudott elaludni. Úgy elsorult a szíve.

— Sok pénz van nálam, — szólt oda a feleségének, — vigyázz a tolvajokra. Jó volna, ha gyertyával kissé körüljárna.

Egész éjjel nem aludt és minduntalan fölkelte megnézni, megvan-e még a ládája. Reggel misére kellett mennie. A templomban mindenki egyforma, legyen bár szegény vagy gazdag.

nagyon dőljön oda a kerítéshez, mert bepiszkolja a kabátját!

Fedor bement egy boltba s vett magának egy pompás harmonikát, azután kiment az utcára és játszott. A járóelők újjal mutattak rá, és kikacagták.

— Még ez is úr! — szóltak rá a kocsisok. — Akár csak valami eszmadia . . .

— Már az urak is rendetlenkednek? — mondotta neki a rendőr. — Menne inkább valami lebűjba!

— Uram, egy kis alamizsnát! — szólították meg a koldusok minden oldalról. — Adjon . . .

Azelőtt, mikor még eszmadia volt, a koldusok rá se hederítettek, most pedig szinte elállották az útját.

Ottthon meg az új felesége fogadta zöld kabátba és piros szoknyába öltözve. Szeretett volna kissé enyelvegni vele, s már fölemelte a kezét, hogy kissé megvergesse a vállát, de az asszony boszúsán így szólt:

— Parasz! Ostoba! Tudsz is te banni úri asszonyokkal! Ha szeretsz, hát csókold meg a kezemet, de verekedni . . . azt nem engedem meg.

— Bolond! Mamlasz! Szamar! Majd megtamitlak én, te semmirekellő! Két hét előtt fölveszed a rendelést s a cipők még most sem készek. Azt hiszed, nekem van időm rá, hogy a cipők végett napjában ötször is hozzád szaladgáljak? Szemtelen! Marha.

Fedor megcsóválta a fejét és hozzálátott a cipőkhöz. A megrendelő még hosszú ideig szitkozódott és fenyegetőzött. Mikor végre lecsillapult, Fedor komoran megkérdezte:

— Mondja csak uram, mi az ön foglalkozása?

— Én bengáli tüzet és rakétákat csinállok. Pyrotechnikus vagyok.

Harangoztak a reggeli misére. Fedor átadta a cipőket, átvette a pénzt és elment a templomba.

Az utcán ide-stova száguldoztak a fogatok és a medvebőrös szánok. A gyalogjárón egyszerű emberek mellett kereskedők, úrihölgyek, katonatisztek tolongtak . . . De Fedor már nem irigyelte őket s nem zúgolódott a sorsa ellen. Belátta, hogy szegénynek, gazdagnak egyformán rossz a sorsa. Egyiknek módjában van fogaton járnai, a másiknak meg teli torokkal énekelni meg.

Weinwurm Antal fényképe.

ŐSFOGLALKOZÁSOKRA VONATKOZÓ TÁRGYAK KIÁLLÍTÁSA AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUMBAN.

és harmonikázni, általánosságban azonban valamennyire ugyanaz vár, a sir — s az életben nincsen semmi olyan, a miért érdemes volna odaadni az ördögnek az ember lelkének akár legkisebb kis foszlányát is.

CZIGÁNYOK.

Ajakról-ajkra szállt a primásadta jel,
S vonót gyantázní kezd a sok sötét alak.
Csend lett körszél körül. Nehány hang lebben el;
Meg-megpendül a húr próbáló kéz alatt.

Egy-két hangtöredék, egymásba átcsapó
Dalok foszlánya száll a lombsátor felé,
Mintha a hegedűk mélyében szunnyadó
Lélek dalszárnyait széttárni kezdené.

Az alt-hangsor fakó; egyszerre szüre kap
S tisztán minden foka egymásba rezgve lejt.
Most hirtelen föláll a dolmányos csapat,
S kéz, hegedű, vonó, hogy kezdjen, várj' a jelt.

A primás kezdi már: előbb a hegedűt
Kímélve rögtönöz egy lassu álmodót,
Mig végre rajta is a zene-láz kiüt
S ördögi hajszaként járhatja a vonót.

Harsogva követi a többi húr zaja,
Mint rohamnál a tiszt nyomán száguld a sor.
Fél-húnyt pillák alól vad szemek sugara
A mámort sejteti, mely a lelkekbe forr.

Huzzák. Testükre is az ütem átragad,
Hanghullámzást követ ringó izomzatuk
S hogy élénkebb legyen a dallamáradat,
Pengető újjhegyük most húrrol-húrra fut.

A tépett, szakgatott húr csodás hangot ad,
Panaszából egy más világ keserve szól:
Így bűg éjjel a szél s az eb, ha felriadt,
Igy, összhangtalanul emelkedőn csahol.

Látványt idéz e dal: holdfényes éjszaka
Erdőtisztás felett szétfolyó árny lebeg,
Majd fölböszül a hang hullámzuhataga
S vad lovas-rohamot sejt a lázképzület.

S egymásba átvégül tenger kétségbe'sés,
Átkok nyögése, vád, mely önlelkünkbe tőr...
Végül lankadni kezd a dal s halkulva vész
S a fül csak sejtí tán, hogy reszket még a húr.

A primás remekel. Tánodve kérdem ezt:
Honnan szedi hevét ez a fél-ördög itt?
Hol dúvadként üvölt, hol turbékolni kezd,
S játékában csupa vig akkord röpködik.

Kezében a vonó hosszában fel s le jár:
Színezüst hangja ez, melybe más nem vegyül.
Lelkünkben még rezeg, a légben halva bár
S mélyén könnyebbülést s zavart egyszerre szül.

Uj hangsor növeli a hanghullámdagályt
S felejts, árjain kéjjel fürödve meg,
A tikkadt éjszakát, a csabos illatát,
Csak ezt a vad zenét kívánja az ideg.

Zsibbasztó láz fog el. Ábrándszóvő-fonó
Kábulat beteges varázsa száll reám:
Mintha idegeim szaggatná a vonó
S én kiáltám a jajt, mely fölhangzik nyomán.

... Előbb a primás volt minta mindannyinak
Tanítványként csupán őt utánozta mind,
De im' saját láztól feszülnek az inak
Mindegyiknek saját álomvilága int.

Társfeledett egyén, külön világot él
Minden cigány s szívét tolmácsoló dalba fog;
Erőkben a vonó lánán tevél a vér
És minden hegedűn egy vallomás zokog.

Rostand Edmond után

Szász Zoltán.

A RÉGI FARSANGOK.

Száz-százötven évvel ezelőtt a népies hit-szónoklat zamatos nyelvű mestere, Abraham a Sancta Clara bőjti szentbeszédeiben ostarozt raj az erkölcsök elfajulását, klasszikus szatírát viz-szolt a farsangi élet mozgalmairól. «Oh, hány férjet nem tesz a farsang bolondd! — kiált föl. — Mephistopheles asszonyt a minap a templomban vendégségbe hívták meg. Be is iratta magát

az ura tudtán kívül a három aranyba kerülő mulatságba; kérte a vendégfogadást, hogy tartsa titokban, s megígérte, hogy bál után majd elintézi férjével otthonról való elmáradását. Azonközben azt mondja az urának, hogy templomba megy s onnan a koma asszonyához. De alig távozik hűz lépésre férje ajtajától, már vár rá a hintó s a madame-ot Valerio úrral kocsiban röpti az istenháza helyett a táncosházba, hol a muzsikások vannak. Elébe visz a szabó mindenféle szép ruhát, csipkét és pántlikát, különféle országokból s az asszony ráhagyja magát beszélni, maskarába öltözik. A táncznak nincsen vége kivilágos-kivirradtig; ezután következnek az ivás és koccintás. Egyik fűczánnal szolgál, a másik pulykacombot kínál, a harmadik özderekat, a negyedik fenyves-madarat. Mephistopheles asszonynak olyan tele a tányérja, hogy azt se tudja, mit egyék. Lassan-lassan gyöngye fejébe száll a francia bor, kezd melege lenni...»

De nem követjük tovább az érdes beszédű, szókímódó prédikátort vaskos nyelvezetű előadásában, mely oly kíméletlen világításba helyezi kora erkölcsait. Nem is egyedül áll ő ilyen kifakadásaival. Egy századdal ő előtte Rómában egy másik híres egyházi szónok, Zucchi jezsuita mennydörgött hasonló módon a farsangi mulatságok ellen, kegyetlenül megtépázva egy nő nimbuszát is, a ki melleleg koronát is viselt fején.

Az 1666-iki karnevál különösen élénk volt Rómában. Egy nem szép, de szellemes királyné jelenléte fokozta fényét és vidámságát, a kit «Éjszak Minervájá»-nak nevezett el az ódaköltők hízegő magasztalása. Krisztina svéd királyné volt ez, kinek mulatozó természetét mindenütt ismerték.

És Krisztina királyné nem érte be azzal, hogy nagy fényvel berendezett s műkincsekkel pazarul ellátott lakásán, a Riario-palotában egyre-másra operai előadásokat s melodramákat rendezett, azonfelül a San Marco-téren is házat bérelt s két erkélyt tettetett rá, hogy azokról vendégei társaságában nézze végig az arra felvonuló álarcsosok dévajkodásait.

A farsangi időtöltések divatját Krisztina az olasz égálj csapongó vidám utcazi életéből átültette a komor éjszak ködös világába is. A következő évben Hamburgban hosszabb ott időzést nagy jelmezes bállal avatta fel, melynek tárgya Armida bűvös palotája volt Tasso alakjaival. De a politika sötét árnya ott settenkedett a zajos ünnepély háttérében, mert a jámbor hamburgiak azt hitték, hogy a fényes bál csak ürügy, hogy annak leple alatt a svédnek uralkodónéja a várost elfoglalja. E balvélekedés hatása alatt a mulatságra kifizőtt vasárnapon a polgárság is fölfegyverkezett titokban, s a veszedelem jelélül láncot húzva végig az utcákon, ágyúit a városnak szegesztette. Szerencsére a félreértés hamar kiderült és minden zavartalanul folyhatott le. A jelmezes bálon a hölgyek nimfáknak, tündéréknek öltözve jelentek meg. Maga a királyné ékszerek nélkül, de elragadó kosztümben haladt egy lánczra vert rab-szolgamennél. A nép ezalatt kiűn majd áttörte a házat védő korlátot, hogy behatolhasson a termekbe, és Krisztina maga volt kénytelen ügyelni, hogy meghívott vendégei a fogataik számára fentartott helyekre eljuthassanak.

Kilencz óra hosszat tartott a jelmezes mulatság, utána pedig négy óráig tartó lakoma következett, melyen a lovagok római hősöknek öltözve, pánczélosan vettek részt. Igazi barbár mulatság volt. Lakoma után a királyné két nagy tükröt, melyeket négyezer talléron vett, soroltatott ki, s miután a sors elv advarias volt neki juttatni a nyereményt, ő vizont nagylelkűségből, mint királyi hölgyhöz illlett, átengedte azt Wrangel grófnőnek. Azután öt órai tánc következett, melyben Krisztina is élénk kedvvel vett részt. Így fejeződött be a tizennyolcz óráig tartott mulatság, melyen jelen voltak a Hamburgban székelő éjszak-német apró fejedelmek kivétel nélkül: a mecklenburgi herceg, a hessen-homburgi őgróf, a lauenburgi herceg és felesége, csupán a homburgi őgróftól, Vilmos királytól mentette ki udvarmestere azzal, hogy ura nem jelenhetett meg személyesen, mert előző napon — sokat ivott.

De ki talált volna ezen megütközni valót abban a korban, melyben a testi élvezetek szerelensége a rideg aszkézású önmegtartóztatással nagyon jól összhangba tudott jutni. A férfias természetű királyné is ép oly önmegtartóztató és fegyelmezett életű volt, mint a mily féktelen és véletlekre hajló dobzódásaiban. Ha télen át fűtetlen szobában töltött napokat, s újjai is majd megfagytak, míg a tollat fogta, viszont följegyezték róla azt is, hogy a hessen-homburgi herceg lakodalmára adott ebédjén negyvennyolcz tál ételt és nyolcz konfetti-pyramist adatott föl úgy, hogy utóbbiakat a lakoma végével a zenészek között osztották ki, sőt a földre szórták, s a maradékot az ablakon dobálták ki.

Kollar utódai fényképe után.

LOBKOVITZ RUDOLF HERCEG ÉS NEJE.

nagyon jól összhangba tudott jutni. A férfias természetű királyné is ép oly önmegtartóztató és fegyelmezett életű volt, mint a mily féktelen és véletlekre hajló dobzódásaiban. Ha télen át fűtetlen szobában töltött napokat, s újjai is majd megfagytak, míg a tollat fogta, viszont följegyezték róla azt is, hogy a hessen-homburgi herceg lakodalmára adott ebédjén negyvennyolcz tál ételt és nyolcz konfetti-pyramist adatott föl úgy, hogy utóbbiakat a lakoma végével a zenészek között osztották ki, sőt a földre szórták, s a maradékot az ablakon dobálták ki.

Más nemzedékek voltak azok, melyek a régi farsangok fáradságait ép idegzettel és egészséges szervezettel ki tudták bírni. Eláll szemünk-szánk, ha Hesseni Karolina, a «nagy őgrófné» leveleiből olvassuk, hogy egy, az őrkös herceg születésnapja alkalmából rendezett álarcsos bál esti hat órától reggeli négy óráig tartott szakadatlanul s azon maga a herceg nem kevesebb, mint 160 menüetett tánczolt.

De így mulattak abban az időben mindenütt, a legmagasabb udvari körökben is, Pétervárott nem kevésbé, mint Berlinben, hol a farsang utolsó napját a múlt században a hagyományos «rózsaszínű bál» fejezte be, melyen mindenki — urak és hölgyek egyaránt — rózsaszínű öltözetben tartoztak megjelenni. Ingerlős és festői színház volt ez, melyről csak akkor lehet fogalmunk, ha hozzá képzeljük a rizsportól fehérlő bájós asszonyfejeket, melyeknek művészi fésüléséről Grimm nem tartotta méltóságán alólinak egész tudományos értekezést írni.

Katalin császárné a farsangot befejező híres báljain is 3—4000 ember vett részt egyszerre s 21 terem volt a vendégek fogadására berendezve. A menüeten kívül orosz, ukrainai és egyéb tánczok is jártak, s nagy hatást tett, mikor egyszer éjjel tájban Kruse tengerészkapitány négy más fregatt-tiszttel együtt beállított matróznak öltözve, fehér egyenruhában, rózsaszín övvel és gallérral s fekete álarcsban, hogy megtánczoltassák a hölgyeket. Mások eredeti kal-muk típusok gyönyörködtették a főúri vendégeket idegenszerű arcvonásaikkal, melyek hasonlítottak az akkori legyekzőkön és kínai vázákon divatozott fejekhez.

Bougainville földközeli utazása akkortájt jelent meg s az eddig ismeretlen népek tanulmányozása divatba hozta az exotikus izlést. Mazarinné fejét díszes térképpel ékesítve jelent meg egy bálon, míg II. Frigyes porosz király öcsese, Henrik, a rheinsbergi kastélyban adott jelmezes bálján egy siami követségnek a gyermek XIV. Lajos előtt bemutatását hódoló üdvözlését allegorizálta. Egész könyvtárakat és metszetgyűjteményeket felkutatott,

hogy hiven utánozzák az illető korbeli öltözeteket. A gyermekkirály szerepét a szép és fiatal Forcade kisasszony udvarhölgy töltötte be, míg a herceg öcsese a kancellárt ábrázolta, rengeteg parókával s négy singnyi hosszú fekete uszályú palástban, maga a herceg Richelieu bibornoknak volt öltözve s így tovább, a legutolsó ceséldig.

Így mulattak a hajdani farsangokon, bizony meglehetősen feszületlenül és szilajon engedve helyet a jókedv kirugásainak. Szerencsére azonban a rakonzatlanság ma már mindinkább kivész farsangi hagyományainkból is. De vele együtt vész annyi eredetiség is s nincs erő, a mely vissza tudná többé varázsolni azokat a tarka képeket, azt a zsidongó kedvet, melyek a múlt századok udvari és társadalmi életében még oly otthonosak voltak.

FŐÚRI ESKÜVŐ.

A lefolyt hét első napján érdekes esküvő ment végbe a budavári helyőség templomában. Lobkovitz Rudolf herceg, tábornok, budapesti hadtestparancsnok vezette oltárhoz egykori elődjének: b. Edelsheim-Gyulay Lipótnak özvegyét, Kronau Friderika asszonyt. Mind a főlegény, mind a menyasszony eléggé ismert és tisztelt alakjai a főúri köröknek arra, hogy a közönség érdeklődése feléjük forduljon. Lobkovitz herceg, még mielőtt budapesti kintöntető állását elfoglalta volna, mint kolozsvári hadosztályparancsnok nem csak a katonaság ragaszkodását bírta, hanem a polgári osztály rokonszenvét is teljes mértékben meg tudta nyerni. Alig költözött le Erdélybe, megtanulta nyelvünket, háztartásához mindent magyar iparosoktól, magyar kereskedőktől szerzett be, s a mi annak idején az egész országban kellemes meglepetést szerzett: beleegyezett 1889-ben abba is, hogy ezredének zenekara a márczius 15-diki ünnepélyen közreműködjék.

Budapestre közvetlen elődjének: gróf Pejacevich Miklósnak váratlan halála után (1890) jött; de alig töltött nálunk pár hónapot, már is nagyon népszerűvé tudta tenni magát kiváló egyéni tulajdonságaival. A herceg, mint katona, szerencsésen tudja egyesíteni a szigorú igazságossággal, mint polgár pedig az ország társadalmában is díszes helyet talált magának. Lobkovitz herceg, noha nem hazánkban született, magyar indigena s mint nagybirtokos a főrendi háznak örökös tagja. És hogy ilyennek is kívánja magát tekinteni, azzal mutatta meg, hogy az osztrák urak-házában elfoglalt hasonló minőségű lemondott, nyelvünket elsajátította, kulturális törekvéseink iránt nagy érdeklődést tanúsít.

Neje, Kronau Friderika egykor a bécsi Karl-

theater bájós művésznője volt, a hatvanas évek végén pedig a budapesti Erzsébet-teri német színházban működött, hol szeretetreméltó egyéniségével s ábrázolási módjának élkelőségével még azokat is elragadta, kik ezt a német telepet a magyar főváros közepén nem nagyon szívesen látták. Báró Edelsheim-Gyulay Lipót, a hetvenes évek elején nőül vette. Ez időtől fogva mind nagyobb szerepet játszott Budapest társas életében, s attól az időtől fogva, hogy Ő Felsőge egy ünnepélyes alkalommal tüntető szívélyességgel ajánlotta karját neki, az arisztokratikus körökben is. Kronau Friderika, mint Edelsheim-Gyulay báró neje, nagy szerepet játszott a magyar fővárosi társadalmi életében, vezetője volt több jótékony-sági egyesületnek s különösen a sport-körök emlékezik reá, mint finom izléstű kezdeményezőre. Első férje halála után visszavonult a társas élettől; most azonban, mint Lobkovitz hercegné, bizonyára újra tevékeny részt fog abban venni.

Az esküvő teljes csendben, csak a hivatalos tanúk jelenlétében ment véghez. Az olyan frigynek, melyet nem fiatalok föllobbanása, hanem egymás értékének kölcsönös felismerése és megbecsülése szül, nincsen szüksége zajos és fényes ünnepélyességekre.

DÉL-AFRIKA ARANYBÁNYÁI.

1873 elején a lydenburgi kerület főnöke azt jelentette Pretoriába, hogy a város közelében szinaranyat találtak. Erre mintegy 1500 ember erélyesen hozzáállott a drága érc kutatásához, de midőn az ottan körül lakó sukuni néger törzsszel véres háborúba keveredtek a fehérek, azonkívül a bányászathoz jóformán senki sem értett, a dolog abban maradt. Megjegyzendő, hogy az addig folytatott munkát angol emberek végezték, kik a területet pénzen megvették. Végre 1882-ben egy angol bányász tulajdonában levő aknában — az úgynevezett Devil's Kantoóban (az Ördög-lyukban) roppant kiterjedésű arany-ereket találtak, mire aztán mindenki ázni kezdett.

Két év múlva a Kaap kerületben bizonyos Barber testvérek részvénytársulatot alakítottak, melynek tagjai egy-egy font sterlinget irtak alá, minthogy azonban a bányából havonként 3000 uncia tiszta aranyat termeltek, a részvények ára alig fél év múlva 100 font sterlingre szökött fel. Így aztán nem lehetett csodálni, hogy az «arany-láz», mely Kaliforniában oly hosszú ideig tartott, most Transzválaban is kitört. Volt ember, a ki meztelb és rongyosan jött a Kaapba, de néhány nap múlva egy gazdag «rand»-ra, vagyis aranyra találva, ezt 50—60 ezer font sterlingen adta el. Tudomány, mélt-

ség s jellem csak annyiban értek valamit, ha az illető a sziklás talajból jókora darab termés-aranyat tudott előhozni. Egy szóval az örült versengés a társadalmi viszonyokat is többfelé forgatta.

Az ily körülmények közt létrejött vállalatok, részvénytársaságok és cégek számát legfeljebb a johannesburgi bányahatóság ismeri, ámbar kétségtelen, hogy több száz helyen a kormány engedélye és tudta nélkül is dolgoznak.

A boer kormány látva, hogy az ellenőrzés lehetetlenné vált, arra határozta el magát, hogy a bányákat lassanként hatalmába keríti. Ez először is betiltotta a dinamit-gyártást, s ennek külföldről való behozatalára oly magas vámost vetett ki, hogy a kisebb bányatársulatok nem dolgozhattak. A gazdagabb bányák a dinamitot az államtól, vagyis a köztársaság gyáraiból kénytelenek venni, még pedig oly áron, mely a jövedelem nagyobb részét fölemészti.

Miután pedig az aranybányák részvényeinek túlnyomó része Angliában, illetőleg angol tőke-pénzesek birtokában volt, a transzváli kormány

Az eddigi jövedelem elmaradásának következményei már is abban nyilvánulnak, hogy a külföldről való árúbehozatal teljesen megszűnt, gyarmat-árúk, posztó, bőr, és üveg pedig alig kaphatók.

EGYVELEG.

* **Acél palota.** A japáni trónörökös számára Chicagóban egy 18 méter magas és 80 méter széles acélház készül. Az épület 400 acéloszlopon nyugszik; külsejét márvány- és gránitlapok borítják. Az egész ház csakis azért készül acézból, mivel más anyag a földrengéseknek, melyek újabban Japánban gyakran előfordultak, ellenálló nem képes. A ház a belső berendezés nélkül is több millió frankba kerül.

* **A házi nyulak.** Ezelőtt néhány évvel a házi nyulak annyira elszaporodtak Ausztráliában, hogy kiirtásukra a kormány tekintélyes összegeket fordított. Most azonban egy angol vegyész olyan eljárást talált fel, a mely segítségével egész hajórakomány keményre fagyaszott házi nyulat bárhova könnyen lehet szállítani. Az izletes húsú, olesó házi

* **A lovassági dízsda** a legveszedelmesebb fegyverek egyike s béke idején is sok bajt okoz, a mennyiben részben a lovas ügyetlensége, részben a ló csökönysége miatt a katonák egymáson gyakran súlyos sebeket ejtenek vele. Így például a porosz, száz és württembergi sereg 83 dízsával ellátott lovasszerződésben tíz év alatt 667 ember sérült meg.

* **Khinában** a tudóvész ellen az orvosok szírtott gyíkot rendelnek, melyet a betegek levelesben vesznek be. A gyík-szírtás ezért fontos iparág ott, melylyel sok ezer ember keresi kenyerét.

* **Japánban** a halottégetés hatóságilag el van rendelve. Minden kisebb-nagyobb városban vagy faluban külön e célra készült kemenczének kell lenni, melyben a hullákat elégetik.

* **A legrégebbi kőhid** Európában Regensburgban a Duna hídjá, mely 1135-ben épült s azóta csekély külső javításokon kívül egyéb tatarozásra nem szorult.

* **XIII. Leo pápa** az olasz kormánytól még most sem vette fel amaz évi 1.500.000 forintot, melyet ezelőtt 28 évvel részére kiutalványoztak. Ezen összeg most már a kamatok hozzászámítása nélkül is 40 millió forintra rüg. IX. Pius pápa, valamint utódja

HORTOBÁGYI PÁSZTORTANYA. — Koszok Jenő festménye.

A PÁRISI KIÁLLÍTÁSRA KÜLDÖTT MAGYARORSZÁGI NÉPRAJZI TÁRGYAK CSOPORTJÁBÓL.

ügy akart a dolgot segíteni, hogy a benszültött bányatulajdonosokat az angolokkal szemben különféle előnyökben részesíti, s így az idegen tőkét apránként teljesen kiszorítja. Ebből támadtak Transzvámban a benszültöttek s az idegenek — Uitlander-ek — közti nézeteltérések és viszályok, melyek a most dühöngő véres háborút idézték elő.

A háború miatt a különféle bányák részvényeinek árfolyama 60—70 százalékkal alább szállt, mely veszteség a boerokat és angolokat egyformán sújtja.

A napszám, s az érlelmi szerek ára oly magas, hogy most még sok oly helyen sem folyik a munka, melyek a harezitérről távol esnek. Az ebből eredő kárt közép számban szerint havonként nyolcz millió forintba becsülik, mely összegben azonban a részvények áresökkenése nem foglalhatik.

A dél-afrikai köztársaság a marhatenyésztésen kívül egyéb számba vehető jövedelmi forrással nem bírva, azon esetre, ha a háború a boerok legyőzetésével végződnék, az arany- és gyémánt-bányák az angol tőke birtokába kerülnek, a mi az afrikanderek — a hollandi származású elem — anyagi elpusztulásával egyértelmű lenne.

nyul Angliában mindenkor értékesíthető, s így Ausztráliában nem gondolnak többé arra, hogy a szegény nyulakat tűzzel-vassal kipusztítsák.

* **A császár vonata és hajója.** II. Miklós császár külön udvari vonata fény és kényelem dolgában páratlan a maga nemében. Ehez képest a többi európai uralkodók vasúti kocsijai szegényeseknek mondhatók. Nem kevésbé fényes a császár «Standard» nevű yacht-ja, melynek logóvája 300 emberből és tisztból áll. Az ebédelő-teremben — mely hangverseny-teremmé is átalakítható — 80 vendég kényelmesen elfér. A császári család minden egyes tagjáról gondoskodva van, a mennyiben ezek a hajón saját ízlésük szerint berendezett szobákat kapnak. A «Standard» Angliában épült s állítólag 28 millió frankba került.

* **A stockholmi egyetemen** Beda Anna kisaszszonyt, egy bajor orvos leányát neveztek ki a számtan tanárává. Elődje szintén nő, a híres Kowalewska Szonja volt.

* **Chicagóban** a villamos vasúti kocsi annyira embert gázoltak el régebben, hogy alig múlt el nap, a melyen egy-két ember életét ne vesztette volna. Mióta azonban a hatóság kijelentette, hogy az illető villamos kocsi vezetőjét emberölés címén vád alá helyezték, azok közül pedig a társulat a szerencsétlenül járt emberek családjának 60—80 ezer dollár kártérítést tartozik fizetni, balesetek nagy ritkán fordúlnak elő.

XIII. Leo pápa azért nem fogadták el ezen évi járadékot, mivel a mostani olasz kormány törvényes voltát el nem ismerték. A pápák azonban még ez évi járadék nélkül is elég gazdagok, a mi kitűnik abból is, hogy IX. Pius a pápai kincstárt 40 millióval gyarapította s ez összeget XIII. Leo pápa megkettőztette.

* **Süketség a tűzérősnél.** Mióta a nehéz ágyú-lövegekhez nagy mennyiségű löport (50—120 kilogramm) használnak, a tűzértisztek, valamint a legénység többsége is egy, legfeljebb két évi szolgálat után vagy teljesen megsejtül, vagy pedig erős fejfőresökben szenved.

* **A lapok ellensége.** A khinai császárnő a Khinában eddigél megjelent 56 napilapot betiltotta. A tilalom azonban az angol nyelven megjelenő lapokra nem terjed ki, mert ezek kiadóit angol alattvalók.

* **Az amerikai Egyesült-Államok elnöke** naponta átlag 1200 levelet kap. Ezek 80 százaléka kolduló levél, vagy pedig olyanoktól ered, kik hivatalt keresnek.

* **A legnagyobb magasság,** melyre eddig léggömbbel eljutottak, 7925 méter volt, mely alkalommal a léggömb kocsarában levő három ember közül kettő életét vesztette.

BEZERÉDJ PÁL.

Szépen föllendült selyemtermesztésünk vezérbajnokát, Bezerédj Pált kívánjuk olvasóinknak bemutatni azon alkalomból, hogy a jelen márczius hó elsején két évtizede múlt, mely a jeles gazdaságunknak e fontos ágát, mint miniszteri meghatalmazott, hivatalosan, az egész országra kiterjedő hatáskörrel és oly nagy sikerrel vezeti, a mely a legvéresebb várakozásokat is meghaladja.

Nem divatos jubileumi ünneplés, hanem az igaz érdem komoly méltatása volt az, midőn most márczius elsején a magyar kormány részéről Darányi Ignác földművelésügyi miniszter meleg hangú levélben, továbbá az országgyűlés tagjai, köztük a miniszterelnök, a Ház elnöke és képviselők pártkülönbség nélkül, s hazánk közéletének egyéb kitünőségei seregesen küldték üdvözlőlevelüket Szegzárdra Bezerédj Pálnak, hogy őt áldásos működésének huszadik évfordulóján elismerő nyilatkozataikkal megünnepeljék. Ez üdvözlésekre azonban maga a király tette föl a koronát, kabineti irodája útján «különös, elismerését» nyilvánítván az ünnepeltnek husz évvel ezelőtt oly önzetlen, mint sikerdús tevékenységéért.

Kétszáz éve múlt, mióta a selyemtermesztést Magyarországon, a baranyamegyei Pellérdén egy beköltözött derek olasz gazda, Passardi János Péter meghonosította. Az új iparág nálunk lassan, de folyton haladt ügy, hogy 1837-ben már 1/4 millió fontnál több gubót termesztekkel déli vidékeinken. 1840 óta, mikor hazánkban az ipar ügyének fölkarolása hazafias érdemnek tekintetett, nagy gondot kezdtek fordítani a selyemtermesztésre az ország főurái is. Gróf Széchenyi István, Bezerédj István és más előkelő vezérférfiak szóval s tettel buzgólkodtak e fontos ügy elebbvitelében.

Az új alkotmányos korszak beálltával a kormány országos gondoskodás tárgyává tette a selyemtermesztést, de a jó igyekezetnek nagyobb eredményei nem lettek. Annál kedvezőbb fordulat történt e téren 1880-ban, midőn báró Kemény Gábor, akkori földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterünk a szakavatottságáról ismert s az ügy iránti buzgalomból önként ajánkozó Bezerédj Pált bizta meg a selyemtermesztés országos rendezésével. Így Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott lett, de hivatalos működéséért nemcsak semmi tiszteletdíjat nem fogadott el sem akkor, sem azóta soha, sőt anyagi áldozatokkal is hozzájárult a selyemipar fejlesztéséhez.

Bezerédj Pál e vállalkozásával mintegy a kegyelemtől kívánta leróni néhai nagybátyja, Bezerédj István iránt, ki 1848 előtti közéletünknek egyik sok érdemű kitünősége volt s kiről ezúttal csak azt a két nagylelkű tényét említhetjük meg, hogy jobbágyságát saját jóvóltából már 1830-ban felszabadította, és hogy a földművelő nép könnyebb boldogulása végett tolmagegyei birtokain több százezer eperfát, vagy ottani elnevezéssel szederfát ültetett, a Szedres-nek elnevezett, ma is meglévő fötelepen selyemtenyésztést, Hidja nevű falujában pedig egy egyszerű selyemszövő gyárat létesített, a mivel a selyemtermesztésnek újabb lendületet adott. Bezerédj Pál nagybátyjától nemcsak birtokai egy részét, hanem nemes jellemét és fenkölt gondolkodását is örökölte. A selyemtenyésztés munkáját nemcsak folytatta, hanem beható tanulmányozás, külföldi utazások és szakemberekkel való összeköttetés alapján sikeresen tovább is fejlesztette. Tapasztalatainak országos értékesítésére azonban csak 1879-ben gondolt, midőn a székes-

fejérvári gazdasági kiállításon arról győződött meg, hogy az ügy a kormány rendes hivatalos eszközeivel kellő sikerre nem vezethető.

Mikor Bezerédj az ügy vezetését átvette: évi selyemtermesztésünk mindössze 2507 kilogrammra ment, melynek előállításával csak vagy hetven család foglalkozott. Ma közel százezer család üzi ezt a hasznos foglalkozást, melylyel évenként több mint négy millió koronát keres. Bezerédj fáradságtalan buzgalma folytán ez idő szerint már 109 beváltó-állomás, 21 gubóraktár, négy gombolyító gyár, 151 eperfaiskola áll fenn és Szegzárdon egy pete-tenyésztő intézet, melyet mintaszéri kémlo (petevizsgáló) osztályáért külföldi szakértők is gyakran látogatnak.

Bezerédj Pál nem elégszik meg azzal, hogy pusztán a selyemhernyó-tenyésztést terjesztesse és ezzel épen a legszegényebb népek biztos és állandó keresetét nyújtson, hanem arra is határozottan törekszik, hogy a selyemnek ipari földmunkáját is meghonosítsa. Mindenek előtt azon fáradozott, hogy a magyar selyemnek külföldön is hírnevet szerezzen. S ezt főleg az alkalmi kiállításokon való részvétellel szerencsésen el is érte. A lyoni nemzetközi versenyen

kenyeret ad a szegény népnek, de cserében közhasznú munkát végeztet vele, megerőtletés nélkül fölhasználván az oly zsenye, vagy rokant erőket is, a melyek különben csak a fogyasztók számát szaporítanák. Gyermeknek, nőnek, aggok magukhoz való könnyű munkát találnak a selyemtermesztésnél.

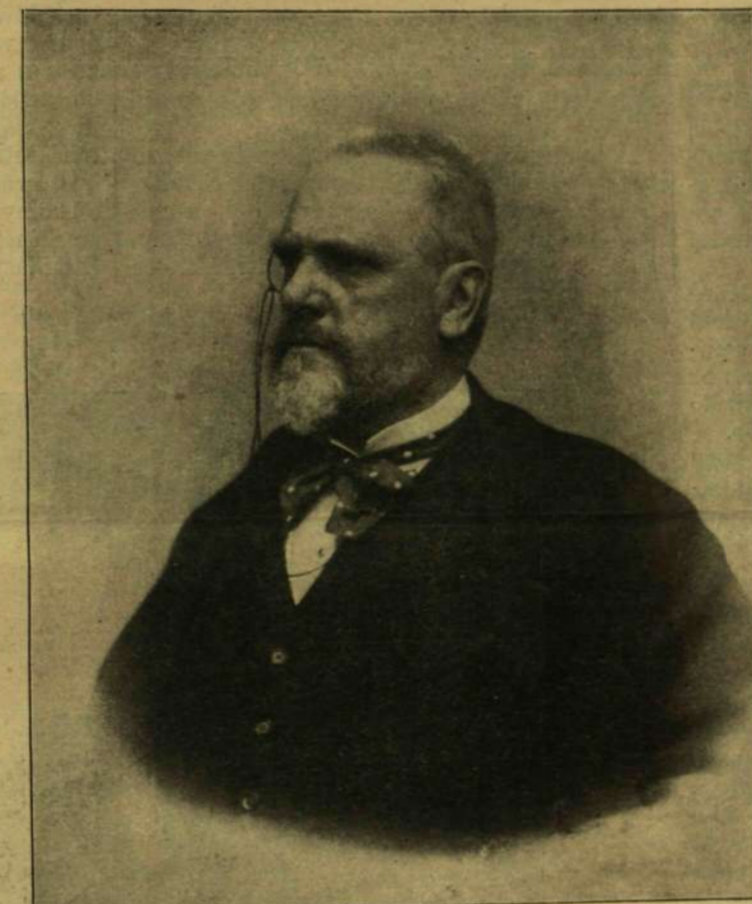
Bezerédj áldásos tevékenységéért nemesak jutalmat, hanem kitüntetést sem fogadott el soha. Most is minden jubileumi ünneplést határozottan el kívánt háritani magától, a magyar társadalom azonban még sem mulasztotta el, hogy működésének huszadik évforduló napján ki ne fejezze becsülését és tiszteletét azon jeles férfú előtt, a ki életét egy közügynek szenteli s ezt az ügyet oly meglepő sikerre juttatta.

A nagyérdemű förlőről a következő életrajzi adatokat közölhetjük:

Bezerédj Pál, ki az ősrégi Bezerédj előkelő magyar családból származott, 1840 márczius 15-én született Sopronmegyében, Szerdahelyen. Atyja Bezerédj Pál, anyja gróf Muray Everilda volt. Első iskoláit mint magántanuló szülei házában végezte, a bécsi Theresianumban folytatta. Gazdasági iskolát végzett Bajorország Weihenstephan városában, s aztán gróf Széchenyi Pállal és Bernrieder Józseffel együtt praktizált gróf Károlyi Alajos londoni nagykövet tótmezyeri birtokán. Majd külföldön folytatta tanulmányait. Hat évig Párisban lakott s beutazta Franciaországot, Olasz- és Németországot nagy részét. Angliában, Spanyolországban és Oroszországban is utazást tett. A hídjai birtokot nagynénje, Bezerédj Istvánné halála után 1888-ban vette át, s 1892-ben nősült meg, feleségül vévén Huszár Mária úrbölgyet. A köztérmet kifejtett üdvös tevékenységét fentebbi közleményünk méltatja.

LIEZEN-MAYER SÁNDOR MŰVEI.

Midőn e sorok napvilágot látnak, már bezárultak a műcsarnok kapui a világhírű illusztrátor, Liezen-Mayer Sándor művei előtt. Kiváló érdekű volt ez a kiállítás reánk nézve, mert az alig pár évvel ezelőtt elhunyt művész, kiben a németek nagy költői: Goethe és Schiller műveik oly hivatott illusztrátorát kapták meg, testestől és lelkestől magyar ember volt, magyarul érzett és gondolkodott. És most, midőn az ország minden tájára szétviszik vázlatait, rajzait s kész festményeit, — mert hála az Égnek, a most kiállított művek

BEZERÉDJ PÁL. Ellinger fényképe után.

mind itthon találta meg, — alkotásainak jókora része is nálunk marad, nem csupán nevének emlékeztet. A műtörténelem felírja róla a hídeg száraz adatokat, de egyéniségének, személyiségének kedves emlékeit igazán csak azok a magyar művészek tartják fenn, a kik a magyar művészet második otthonában, Münchenben, vele együtt élték a most már erős magyar művészet akkori gyermekkorát.

Liezen-Mayer Sándor a legtekélyesebb mintaképe volt a magyar gavallér-embernek. Ennek a tulajdonságainak köszönhető, hogy szeretetre méltó modora, őszintesége csakhamar olyan nagy körét teremté meg tisztelőinek, a milyen más művész alig dicsekedhetett. Ez a szeretet egyszer aztán hangosabban is megnyilatkozott, mert alig sikerült a stuttgarti festészeti iskolának őt 1887-ben igazgatójává magához csábítani, már 1889 őszén a müncheni «Komponier-Verein» művész-egyesület, melynek az-élt Liezen-Mayer egyik oszlopa volt, utána indította honfúrtás Wagner Sándort egy nagy-szerű üdvözlő levéllel, melynek czimlapját a híres Seitz Ottó rajzolta, s egyúttal azzal a tükös megbízatással, hogy a mennyire csak tudja, beszélje reá Liezen-Mayerre a visszatérésre. Ezt az iratot mintegy 250 müncheni művész írta alá, a kiknek köréből nemcsak a művész hiányzott, hanem a legkedvesebb kolléga is.

Wagner Sándor festménye.

LIEZEN-MAYER SÁNDOR.

Liezen-Mayert nem kellett sokáig biztatni; pár hónap múlva csakugyan ott hagyta Stuttgartot, a honnan két legelső magyar tanítványát: Spányik Kornélt és Herzl Kornélt is magával hozta Münchenbe. Ezek sem tudtak elválni a szeretetre méltó embertől.

A szeretett mester 1890 őszén ismét Münchenben termett, elfoglalván régi díszes állását mint a művészeti akadémia tanára. A már említett két jeles tanítványon kívül ekkor lépett be iskolájába újabb művészetünk másik két kiváló képviselője: Dudits Andor és László Fülöp.

A müncheni művészvilág Liezen-Mayerben első sorban a született és nagy talentumú illusztrátort becsülte. Mint festő maga-magát nem tartotta sokra, a mint ezt a művészek társaságában számtalanszor kinyilatkoztatta s festeni tulajdonképpen csak akkor kezdett, mikor az egyszerre nagy hírűvé lett müncheni akadémia tanára, Piloty, szakítva a régi mesterek chablonos előadási módjával és színezésével, a hatvanas évek közepén a naturalizmus egyedüli jogosultságát kezdte hirdetni a művészetben. A Piloty által jelzett új irány varázserővel hatott Liezen-Mayerre, s ennek gyümölcse volt a *Thüringiai Szent Erzsébet* életéből vett több kompozíció, melyeknek első színes vázlataiból most mintegy 14 darab volt kiállítva a műcsarnokban. Pár évvel később 1867-ben megfestette *Szent Erzsébet szentlé avatását*, mely első nagyobb szabású képe. Ezeket azután gyorsan követték hasonló irányú alkotásai: *Mária Terézia, a mint egy koldusgyermeket szoptat, József és Putifárné*, a melyeknek érdekes vázlatait szintén láthattuk a kiállításban. Ezek voltak legszívesebb kompozíciói.

Azonban bármennyire igyekezett is festővé lenni: művein csak a kompozíció kerekdedségével a fény és árnyhatások elosztásával kötötte le a néző érdeklődését, Piloty szingardagságát nem tudta elsajátítani. Még nagy hirre vergődött alkotásán is: *Erzsébet, Anglia királynéja alátérja Stuart Mária halálát*, csak alárendelt szerepe jut a színezésnek. Az ehhez készült és nálunk is kiállított tanulmányok azt a hatást teszik a szakértőre, mintha csak fekete-fehér színben festett illusztrációk volnának, melyeket a művész a hatás kellő fokozása végett halványan átszínezett. Liezen-mayer első sorban csakugyan illusztrátor. Számtalan kompozíciója látott napvilágot, s ezek többnyire mind festett illusztrációk, melyeken csak alárendelt szerep jut a színeknek. *Tannhauser és Venus*-át a magyar történelemből vett rajzai és a német mondavilágból merített kompozíciói követik, míg véglegesen félre teszi az esetet s egyszerre a színnel való rajzoláshoz mesterévé.

Goethe *Faust*-jának 1876-ban készült s kiállított illusztrációival valóságos iskolát teremtett maga körül; mindenki magasztalta a tragédiá-

ban való nagy elmélyedésről s a kifejezés csodás erejéről tanuskodó rajzokat, Liezen-Mayer azonban legszigorúbb kritikusa maradt magának. «Érzem, hogy Margit személyisége legjobb alkotásom, de Fausttal még az utolsó illusztráció elkészítésénél sem voltam tisztában», mondta egykor Seitz tanárnak, egyik legjobb barátjának. Hogy nyugtalan ambícióját mennyire foglalkoztatta a Faust alakja, fényesen bebizonyította a mostani kiállítás, a melyen legalább negyven rajz és vázlat ábrázolja Faustot. Két évvel később 1878-ban látott napvilágot Schiller *Harangjához* készített illusztráció-sorozata, technikailag tökéletesebb munkája, a mely után őt a kor leghíresebb illusztrátorai közt kezdték emlegetni.

Liezen-Mayer később újra előkereste ecsetjét s ekkor készültek Welser Philippinát, I. Ferdinánd császár és király másodszületett fiának nejét, továbbá Magyarországi Szent Erzsébetet, Hunyadi Mátyás megválasztását ábrázoló festményei. Igazi hivatottsággal azonban ezután is csak az illusztráló színt és rajzont kezelte s a műtörténelem mint illusztrátort fogja megörökíteni lapjain. Mi pedig büszkéek lehetünk, hogy két nagy költő, Göthe és Schiller, magyar emberben találtak olyan tolmácsot, a kit mind a mai napig egyetlen német illusztrátor sem volt képes megközelíteni. Puur Géza.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS MAGYAR TÁRGYAINAK PRÓBAKIÁLLÍTÁSA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.

A huszár-kiállítás, melyről múlt számunkban bővebben szoltunk, szokatlan nagy érdeklődésnek örvendett közönségünk részéről, a mit bizonyít az az adat, hogy a kiállítás öt napja alatt 160,000 ember fordult meg a termekben s

Irgalmasság.

A LIEZEN-MAYER-KIÁLLÍTÁSBÓL.

a bejáratnál a rendőrség csak nagy erőfeszítéssel tudta az életveszélyes tolongásban a rendet fenntartani.

A magyar huszárság történetére vonatkozó képeken és hadi emlékeken kívül élénk érdeklődéssel szemlélte a közönség még a párisi kiállításra szánt régi ötvösműveket és a modern iparművészeti tárgyakat, úgyszintén az öfoglalások kiállítását is.

A kiállítást február 20-án Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter, mint a párisi kiállítás magyar osztályának elnöke nyitotta meg. Egyik képünk azon pillanatot tünteti föl, midőn a miniszter kíséretével a felülről világított és díszes sátorral ellátott nagy terembe lép s Vágó Pál nagy huszárképét szemléli meg. A miniszter mellett láthatók *Zsilinszky* államtitkár, *Lukács Béla*, a párisi kiállítás magyar kormánybiztosa, *Szalay Imre*, történelmi kiállítási elnök, *Radics Jenő* iparművészeti muzeumi igazgató, *Szerényi* miniszteri tanácsos és *Juhász* testőrkapitány, a huszárkállítás egyik rendezője. A képen jobboldalt látható régi csúcsos stílusú oltár az iparművészeti múzeum tárgyaihoz tartozik, míg két oldalt üvegszekrényekben a párisi kiállításra szánt régi magyar műkincsek vannak.

Ez üvegfedelű nagy terem általános képét mutatja másik fölvetelünk, melyen középen *Vágó Pál* nagy festménye látszik, pompás ruhájában, körötte főbb tisztjeinek mellképeivel. *Mária Terézia* királynő korából. Az üveg-szekrényekben drágakövekkel rakott fegyverek kívül, középkori remek egyházi ötvösműveket látunk, közöttük a nagydíszű gyönyörű keresztet s a brassói kelyheket, majd a kolozsvári ref. egyház zománcozott szinarany kelyhét, *Rákóczy György* fejedelem ajándékát. Egy másik szekrényben viszont a világi használatra szánt aranyozott ezüst serlegek és kupák s egyéb díszedények voltak bemutatva. Mindannyi XVI. és XVII-ik századbeli ötvösségünk remeke.

Welser Philippina.

A LIEZEN-MAYER-KIÁLLÍTÁSBÓL.

ruhájában, körötte főbb tisztjeinek mellképeivel. *Mária Terézia* királynő korából. Az üveg-szekrényekben drágakövekkel rakott fegyverek kívül, középkori remek egyházi ötvösműveket látunk, közöttük a nagydíszű gyönyörű keresztet s a brassói kelyheket, majd a kolozsvári ref. egyház zománcozott szinarany kelyhét, *Rákóczy György* fejedelem ajándékát. Egy másik szekrényben viszont a világi használatra szánt aranyozott ezüst serlegek és kupák s egyéb díszedények voltak bemutatva. Mindannyi XVI. és XVII-ik századbeli ötvösségünk remeke.

A király 22-én délután két óraker látogatta meg a kiállítást, a legbelsőbban megtekintve azt, miközben több ízben dicsérte a látottakat s fejezte ki teljes megelégedését. E fejedelmi látogatás egyik jelenetét tünteti föl harmadik képünk.

Február 25-én, a kiállítás utolsó napján délután *Ferencz Szalvator* főherceg és *Mária Valéria* főhercegnő is megtekintették a kiállítást. Egyik képünk a bejárat sátra alatt a két fejedelmi vendéget, továbbá *Hegedüs* minisztert, *Csergheő* államtitkárt s a kísérő urakat tünteti föl.

Egy másik képünk *Herman Ottó* néprajzi kiállításának egy részét ábrázolja, mely a régi és jelenkori népies foglalkozások, a halászat és pásztorélet annyi érdekes tárgyát foglalja magában, s a mely gyűjtemény a külföldi szakemberei előtt is bizonyára méltó elismerésre fog találni. Sz.

AZ ÚJKORI HÁBORÚK PUSKAPORA ÉS ROBBANÓ SZEREL.

A vetészet (ballisztika) haladása a régi hadászat és harezászat alapelveit teljesen felforgatta. A régebbi katonák, kik csekély horderejű puskákkal harcoltak, — melyeknek egyszerű megtöltése legjobb esetben is, egy vagy másfél percbe került — addig vártak, míg az ellenség oly közel jött, hogy fegyvereiket használhatták, de miután ily alkalommal legfeljebb egyszer töltöttek, kézi tusára, vagyis szurony-harcra került a dolog.

Ilyesmí mai napság már nem esik meg s az ellenfelek távolról vívna egymással véres harcokat. Több kilométernyi távolságból kilőtt gránátok vagy bombák az ezredek tömegeire hullva ezek sorait megritkítják, s ha az ily módon megtámadt csapatot rohamra indúl, valóságos golyó-zápor teríti le, mielőtt az ellenséget megláthatná volna.

Katonai körökben a múlt század második felében a régi fekete puskapor helyett más valami vegyülék után törekedtek, mely a golyó horderejét fokozná. A lögyapot, valamint a nitroglycerin és az ezzel rokon pikrit megfelelőek

ugyan a célnak, de használatuk sok veszéllyel járt, s azonkívül a fegyver csövét rövid idő alatt tönkre tették.

Vége 1884-ben *Vielle* francia tüzetiszt feltalálta a «Lebel» vagy B. puskapor-nak elnevezett löport, mely az addig használt puskapor-nál harmadfélszer erősebb. A francia találmányt Németország és Ausztria-Magyarország azonnal utánzótták, s azóta majd minden európai hadseregben külön javított löport használnak.

Németország a Troisdorf-féle löport, Anglia Corditeal kevert löport, Olaszország, Svájc, Oroszország és Belgium löporfajból a töltényekhez több vagy kevesebb kell, s hogy a nedveség a löszert el ne rontsa.

Az ágyúba való lövegeket — különösen az ürlövegeket melinnel, — legújabbban pedig az angol Lydd-ben levő gyár után lyddit-nek elnevezett robbanó szerrel töltik meg. A lyddittel töltött bomba vagy gránát számtalan szilánkjára 25 méternyi körben mindent porrá zúz, azonkívül a lyddit mérges gázai a lélegzést is nehezít teszik, sőt halált is okozhatnak.

Az omdurmani csatáéren több oly hulla csoportot találtak, melyeken a sérültségek legegyszerűbb nyoma sem volt látható. A derveket a melljük esett angol lyddit lövegek mérges gázai ölték meg. A boerok elleni csatákban azonban a lyddit koránem tett olyan rombolást, mint a milyet tőle az angolok vártak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Hulló csillagok. *M. Nagy Idus. Brassó 1899.* A kis kötethez *Koós Ferencz írt előszót.* «Mindenké — mondja többek közt — a ki e költeményeket elolvassa, meg fog győződni, hogy szerzőjüknek jó ízlése és finom nyelvezete van. A lyrai dallamosság, hangulat teljessé teszi e költeményeket.» Sajnos, a gyűjteménynek már legeslegesítő strófája is az ellenkezőről tanuskodik, a lyrai dallamosság helyett pedig zakatoló rhythmustalanság üti meg fülünket. Igazságtalanság volna azonban az első versszak után ítélni meg, vagy ha úgy tetszik, ítélni el az egész gyűjteményt. Formázóréke ugyan mindvégig meglehetősen fogatékos s erősebb költői tehetség a tartalomban sem nyilatkozik, de azért néhol kedvesen lep meg bennünket az érzések méla megrezdülése s a képeletnek egy-egy színesebb rajza. Ime egy a kis kötet sikerültebb darabjai közül:

Szülőházam.

Itt vagyok, újra itt, te szürke ősi ház!
Falaid közt most is a boldogság tanács?
A rozsdás érzekas esikorg-e tetődön?
Kedves szülőházam, legszebb ház a földön!

Mintha nem ismernél, mintha nem ő szólna,
Mintha most előttem nem az a lány volna;
Az a barnafürtű, pajkos kicsi leány,
Oly mogorván nézed, oly nagyon mogorván.

Lármáva szaladgált léposóiden föl s le,
Oh mennyit nem törtél, jó öreg el tőle!
Egyik percben ott lenn udvarodon álltam,
A másikban magam toronydon himbáltam.

Tornyodnak karfája úgy rezgett, remegett,
Féltetted jó öreg, féltetted engemet!
Hogy nem ismerem reám! vagy már elfeledted?
Avagy nem látsz többé, nagyon öreg lettél?

Oh nem, hisz jól látsz te! — ősidbák színeid
De most is oly tiszták nagy ablak szemeid,
Vagy — én változtam meg, hogy is felelhetem?
Az a vidám kis lány, nem én vagyok, nem én!

«Az utolsó.» Az *Athenaeum* olvasóitára három kötetét foglalja el *Malonyay Dezsőnek* «Az utolsó» című eredeti regénye. Francia világban játszik a szomorú történet, melynek szerencsétlen hőse egy fiatal ember, kit családjának régi kiesapongásai sújtának, s ő már egy erély nélküli, túlfinom ember, a kit megdöbbsen az élet, kétségbeeszt a szerelem. Ő írja meg családjának történetét, a ki utolsó abban a családban. A három kötet ára vászon kötésben három korona.

Beniczky-Bajza Lenke összegyűjtött regényeiből a *Singer* és *Wolner* cég kiadásában újabb ismét megjelent kettő: «*Mártha*», regény két kötetben. Harmadik kiadás. «*Zöld gyepes*», szintén két kötetes regény. Ára egyiknek is, másiknak is három korona 20 fillér.

A *Franklin-társulat* kiadásában megjelentek: «*Hun és Magyar Mondák*», *Gaal Mózes*, az ismert ifjúsági író e legújabb könyvében régi krónikáink töredékes mondái gyűjtötte össze, kerekded alakban, új köntösben állítván elő azokat, de a nélkül, hogy régies zománcozat letörölje volna. Naiv hangot utánozva regél a nagy ósokról, Hunortól és Magyartól kezdve Csaba királyfiig. Ez az I. rész. A II. rész a magyar vezérek mondái foglalja magában *Szent Istvánig*. A kötetet, mely az érettebb ifjúságnak van szánva, *Gyulai László* számos rajza élénkíti. A 224 lapra terjedő csinos könyv színes borítékban fűzve 2 korona 50 fillér. — A «*Történelmi Könyvtár*» legutóbbi, 89. füzeté «*Árpád utódai*» cím alatt a vezérek korának történetét foglalja magában. E 98 lapra terjedő és számos képpel díszített kis, népszerű munkát *Gaal Mózes* írta, főleg *Pauler Gyulának* az *Árpádokról* szóló nagyobb művére támaszkodva. Ára 80 fillér. — A «*Falusi Könyvtár*» új (47-ik) füzeté *Réti János* «*A kis gazda tanácsadója*» című dolgozatát tartalmazza, mely fiatal gazdák részére ad hasznos útmutatásokat. Ára fűzve 1 korona. — A «*Döntvénytár*»-ból,

Vázlat egy történelmi képhez.

A LIEZEN-MAYER-KIÁLLÍTÁSBÓL.

SPANYOLORSZÁGBÓL. — Csarnok Aguiar gróf sevillai palotájában.

Pekár Gyulának az Uránia színházban tartott felolvasásából.

mely a felsőbbiróságok elvi jelentőségű határozatait jegyzetekkel ellátva közli, a III. folyam 15-ik kötete jelent meg. Ára 4 korona.

Német kalauzkönyv az erdélyi részeken. Az erdélyi Kárpát-egyület már gondoskodott magyar nyelven oly kalauzkönyvről, melyet az erdélyi részek természeti szépségeinek, fürdőinek, gyógyító vizeinek, barlangjainak fölkereséséhez bízást használhatunk. Ujabbán a külföldiek számára német nyelven becsatolt közre terjedelmes könyvet, megbízható bő szöveggel, számos képpel. Címe *Die Bäder und Mineralwässer, der erdélyer siebenbürgischen Landtheile Ungarn's.* »Irtá Hankó Vilmos tanár, az Akadémia tagja. Magyarország szépségeit, nagyhatalmú fürdőit nem eléggé ismeri a külföld, s idegen lapok, könyvek keveset foglalkoznak vele. A Tátrába még csak ellátogatnak a poroszok, de a Királyhágón túl tökéletesen ismeretlen világ, s ritkán vetődik oda idegen. *Hankó* könyve a fürdőket írja le a források vegytani elemzésével, gyógyító hatásával, a környék ismertetésével és a közlekedési összeköttetések felsorolásával. Egy-egy cikket több kép is illusztrál. A könyv kiállítása díszes. A derék egyesület bizonyára gondoskodni fog, hogy minél jobban elterjedjen.

Füzetek. A rendszerváltozás kibontakozása című 28 lapra terjedő politikai röpirat jelent meg. Írta: »az utolsó Tiszaiista«, ki Széll Kálmán politikájának nagy tisztelője. Ára egy korona. Megjelent továbbá: *Tanítási terv és utasítások a magyarországi középiskolai katolikus vallásnevelés részére.* Kibocsátva a magyar püspöki kar 1900. január 29-ikén tartott közös tanácskozása határozatából. Kapható a Szent-István-Társulat könyvkiadó hivatalában; Ára 24 fillér.

A műcsarnokban február utolsó napján zárták be a *Liezen-Mayer* és *Györök* műveiből rendezett kiállítást. A közönség feltűnő érdeklődést tanúsított s a vásárlások miatt sem lehet panasz. *Liezen-Mayer* egyik legszebb képét is megvették 6000 koronáért. *Györök* hátrahagyott festményeiből is alig egy párnak nem akadt vevője. — Most a műcsarnok az elhunyt özv. *Nemes Nándorné* grófné festményeiből rendez kiállítást. A művésznek évekig *Nemes Eliza* néven szerepelt a képzőművészeti társulat kiállításain, s elhunytakor 20,000 koronát hagyott a képzőművészeti társulatlaknak a művészek segélyező és nyugdíj alapja számára. A képzőművészeti társulat a nemeslelkű és művészetekért rajongó úrnő képeiből most külön kiállítást rendez s ennek jövedelme is a segélyező és a nyugdíjalapot fogja gyarapítani.

Szekely Bertalan műveinek kiállítása a Nemzeti Szalonban. A Nemzeti Szalon helyiségeinek nagy részét betölti az a nagy gyűjtemény, melyet *Szekely Bertalan* kitűnő festőnk műveiből most ott

rendeznek. A magyar közönségnek most lesz először alkalma megismerni a mester teljes munkásságát, mely kiterjed a festészet egész birodalmára.

A gyűjtemény, melyet a Nemzeti Múzeum, történelmi arcképcsarnok, maga a mester és magánosok egészítették ki teljessé, a következő jelentősebb műveket foglalja magában: hat nagy történelmi kép, 17 kisebb-nagyobb történelmi vázlat, 30 friz, 24 rajz, 18 olajvázlat, nyolc kisebb-nagyobb történelmi vázlat, 30 friz (fali képek a párkányok alá) 24 rajz, 18 olajvázlat, nyolc akvarell, hat történelmi arckép, több életkép s a mesternek ifjú korából való, maga festette arcképe. A Székely-kiállításhoz méltán fog sorakozni a *grafikai kiállítás* is, melyen a legjelesebb külföldi rajzoló művészek mellett kiváló magyar nevek is szerepelnek.

Igazgató-válság a Nemzeti Színháznál. A legutóbbi napokban a képviselőházban támadások hangzottak a Nemzeti Színház ellen, a belügyminiszterium költségvetésének tárgyalása alatt. Felhozták, hogy a színház művészi színvonala leszállt, oly elsőrendű művész, mint *Jászai Mari*, nem találja ott helyét s más színházhoz szerződött, és hogy alkalmasint még mások is követik példáját. A legelősebb támadást a képviselőházban *Herczeg Ferencz* intézte, különösen az intendáns, gróf *Keglevich István* ellen, de a színház egész vezetését is bírálta. *Herczeg Ferencz*nek erre a beszédére gróf *Festetic Andor*, a Nemzeti Színház igazgatója, egyik lapban nyílt levélben válaszolt, melyben a saját eljárását védi, egyszersmind köztudomásúvá teszi. — A mit már régebben mint tényt emlegettek — hogy öt művészet-igazgatói állásától fölmentették és rövid időre más kezére bízzák a Nemzeti Színház igazgatását. Tehát a Nemzeti Színház új igazgatót kap. Ki lesz, még nem tudni. Gróf *Keglevich István* intendáns a díszes állással megkínálta *Ditrői Mórt*, a Vígyszínház igazgatóját, de megegyezés nem történt. *Herczeg Ferencz* képviselő gróf *Festetic* nyílt levelére hasonlóképpen nyílt levélben válaszol, s a Nemzeti Színház bajairt gróf *Keglevich István* intendánst vádolja.

Nemzeti Színház. Február 23-ikán eredeti dráma bemutatója volt: *»Mary«*, színmű három felvonásban, írta *Bosnyák Zoltán*. A szerző most harmadszor jelent meg a színpadon, melynek mint író kizárólag él, az irodalomban máshol nem is szerepel. Tehetsége bizonyos, de az is bizonyos, hogy nagyon fogékony a benyomások iránt, s e benyomások nem annyira az életből nyeri, mint inkább drámaíróktól. *»Mary«* szerkezetében, egyes jeleneiben szintén fölismertjük egy pár drámaíró hatását. Jelen színművében színésznek a főszemély, a kibén védelmezni akarja a nőt az ellen, hogy a színésznek becsületében könnyebben lehessen gázolni, mint más nőben. Mégis néhány oly színpadi ala-

kot mutat mellette, a kik a szerző védelmét akadályozzák. A darabban sok érzék nyilvánul a drámaírás iránt, nem egy jelenete hatásos, a párbeszédében is elég a tartalom.

Egy színészről szerelmét tárgyalja a darab, s azzal végzi, hogy a színész maradjon a színpadon. A színészről *Ányos Mary*, a nagytehetségű drámai művész, a kit egy gonosz, zűrszerű ember, *Radák István* támogatott, hogy megélhessen beteg atyjával együtt. Ennek a támogatásnak kamatait szeretné élvezni *Radák István*. De *Mary* tisztességes lány. *Karel György* képviselő szerelmes belé s feleségül akarja venni. Hanem a színész — ez a darab tendenciája — könnyebben rágalmozható, mint akár mely más nő. *Radák* mikor meggyőződik, hogy *Mary* meg nem hallgatja, gyalázatosan rágalmozza még pedig úgy, hogy megmutatja *Karelnek* a *Mary* leveleit, melyekben csak a jótéményeket köszöni meg, de a melyek mégis alkalmasak arra, hogy *Karelben* a legmélyebb gyanút keltsék. Ebből származik, hogy *Karel* és *Radák* párbajt vívnak. *Radák* halálosan megsebesül, de még van annyi ereje, hogy *Mary*tól bocsánatot kérjen és bevallja, hogy rágalmozott. *Karel* tehát megtudja, hogy *Mary* ártatlan, de *Mary* nem fogadja el a többé szerelmét, nem is akar szeretni többé, hanem egyedül a színpadnak kíván élni, *Shakespeare Juliáját* játszani. A drámai részeket, melyeket *Mary* szerepe foglal magában, *Török Irma* hatással játszta. A többi szerepek kevésbé háladosak, s ezeket *Mihályfi*, *Dezso*, *Gyenes*, *Paulayné*, *Hetényi* és *Latabár* adták elismerésre méltón. Az első felvonás tetszett legjobban, s ekkor a közönség szívesen tapsolt a szerzőnek és szereplőknek. Később már gyérebb lett a tapsolás.

Népszínház. A hatvanas évek híres operettjét, *Offenbach* egyik legkellemesebb zenéjű művét, a *»Szép Helenát«* felújították a Népszínházban s febr. 24-ikén mutatták be a mostani színházi közönségnek, mely elége hallott *Meilhac* és *Halevy* parodisztikus szövegéről, a *»fulbemázó zenét«* pedig eléggé ismeri. Párisban is elővették újra, tetszett megint, és nálunk szintén. Főszerepében, melyet a primadonnák mindig nagyon szerettek, *Kury Klára* hódított, *Gabor*, egy fiatal tenorista. Páris szerepében szép hangjával tűnt fel. *Kovács Mihály* (*Meneaus*), *Bojár Terka*, *Tollagi*, *Németh*, *Kiss*, *Ujvári*, *Radványi Klára* játszzák és énekelik a többi szerepeket.

»Spanyolország és a bikaviadalok.« Az Uránia legutóbbi ujdonságának ez a címe. Három felvonásos káprázatos felolvasás ez; írja *Pekár Gyula*, ki oly sok érdekes tárcát írt már Spanyolországról, melyek *»Északon és délen«* című művének egyik kötetében összegyűjtve is megjelentek. Már korábban is, de legutóbb két éve beutazta *Pekár Spanyolország*ot, mely alkalommal különösen Andaluziát tanulmányozta. Az Urániában előadott dolgozatában a szerző legelőbb is néhány perc alatt átfut Spanyolország történetén s egyuttal a spanyol génuszt, a spanyol nyelvet, művészetet, népjellemet röviden ismerteti. Ezután kezdődik csak spanyolországi utazásunk. Végig pillantunk Ó- és Új-Kasztília, *Megnézük Burgost*, *Avilát*, *Salamankát*, *Escorialt*, *Madridot*, *Toledót* s most érkezünk meg Andalúzia földjére, a hol már lassabban folyt utazásunk. Sevillában, Cordovában, Granadában sok a látnivaló, a spanyol lélek is itt nyilatkozik, a miről *Pekár*nak sok érdekes mondani-valorja van. *Gibraltár*, *Tanger* és *Cadix* érintése után ismét *Sevillába* térünk vissza, hogy a bikaviadalokat végignézzük. Tíz percig tartó mozgófényképben látunk egy teljes bikaviadalt lejátszódni. Képeink, a melyek az Uránia előadásán a színpad nagyságában láthatók, Sevillából, Burgosból valók. A sevillai kép gróf *Aguiar* magánpalotájának csarnoka, a hol alkonyatkor szokott összegyűlni a társaság. *Burgosi* képünk a nagyszékességházban a kórus fölött való középtornya mutatja, a spanyol kitasgó remekét. Az első előadás február 22-én volt, melyet a nagyszámú és előkelő közönség élénk tetszéssel fogadott. Az első, valamint a márczius elsei előadásán *Pekár* maga olvasta fel művét, míg a rendezés munkáját *Klupathy Jenő* egyetemi tanár végezte kifogástalanul. Az Urániában folyton telt ház előtt kerül színre *Pekár* műve, s valószínűleg még soká műsoron marad.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 25-ikén báró *Eötvös Lóránd* elnöklésével összes ülést tartott, melyen *Márki Sándor* lev. tag emléksbeszédet mondott Nagy Ivánról, a tavaly elhunyt jeles történet-

fróról, a ki negyven esztendeig volt az Akadémia tagja.

Az emléksbeszéd fölemlítette, hogy Nagy Iván nevéhez fűződik a magyar genealogia legfontosabb négy mozzanata: a magyar nemzetségekről szóló úttörő munkája (*»Magyarország családai«* 13 kötetben 1857—1867.), *Siebmacher* német czímertani művének magyar része, a magyar heraldikai és genealogiai társulat megalakítása és — már halála után — egy róla nevezett szakfolyóirat megindeítése. A felolvasó felszólította a nemesek ivadékait, hogy márványba véssék annak az egy nemeseinek nevét, melyhez tízezer magyar nemes nevének első összefoglaló irodalmi emléke kapcsolódik. Szülőhelye, Nógrád megye nemeseinek ivadékait kéri, hogy mozgalmat indítsanak a nemesség történetírásának balassa-gyarmati emléke fölállítására. A szép emléksbeszédet nagy tetszéssel fogadták.

Ezután *Szily Kálmán* főtitkár számolt be a folyó ügyekről, melyeket gyanúhírről vezetett be. *Schwarz Gyula* elhunytáról emlékezett meg, méltatván gazdag munkásságát, mely az ország határain túl, messze külföldre is elvitte hírét és nevét. Az Akadémia 1900. évi költségvetését az összes ülés jóváhagyván, még különböző bizottságokat választott meg.

A *Kisfaludy-társaság* február 28-iki ülése az új elnök, *Beöthy Zolt* vezetésével ment végbe. Nagy hallgatóság jelent meg.

Első felolvasó *Jókai Mór* volt, ki az ellen szólalt föl, hogy *Munkácsynak* *»Honfoglalás«* képét, melyet az új országához képviselőházi terme számára rendelt meg a kormány, nem fogják ott elhelyezni, mert a terem építési berendezése ily nagy képet be nem fogadhat, *Jókai* először a képről magáról szólt, mely gyönyörű jelképe annak, hogy bennünket a nemzetiségekkel nem lánéz, hanem igaz együttérzés tart össze. A művészek a szlávokat nem festette törpe, meghunyászkodó alakoknak, hanem büszkén, fölemelt fővel állanak ott; nem rakják le kardjokat, hanem fölemelik annak jelét, hogy a magyarokkal együtt akarják megvédeni ezt a földet. A kép művészi kivitele, technikája felüláll minden kifogáson. És most előállnak azzal, hogy nem helyezhetik el a képviselőház üléstermében holmi góthikus czikornyák miatt, hanem be akarják tenni a később fölállítandó szepművészeti múzeumba. Ha nem fér bele így a kép, hát dobják el a rájáratát, de a *Honfoglalás* képének be kell jutni a képviselőház termébe. Ha az építési czikornyák útjában áll a képnek, távolítsák el a czikornyákat, de tegyék a festményt az ülésterembe. A főrendiház ülésén is felszólal e miatt, s kívánni fogja, hogy ha nem kell a képviselőháznak, a főrendiház termében helyezték el. A hallgatók élénk éljenzéssel fogadták *Jókai* felolvasását. Ezután *Martos Ferencz* *»Rózsák a hóban«* című költeményét olvasta föl *Kozma Andor*. Végül *Schleiminger Bellának* a *Somogyi-pályázat* jutalomdíját nyert *»Balassa Bálint életrajza«* című dolgozatát olvasta föl *Szász Károly*.

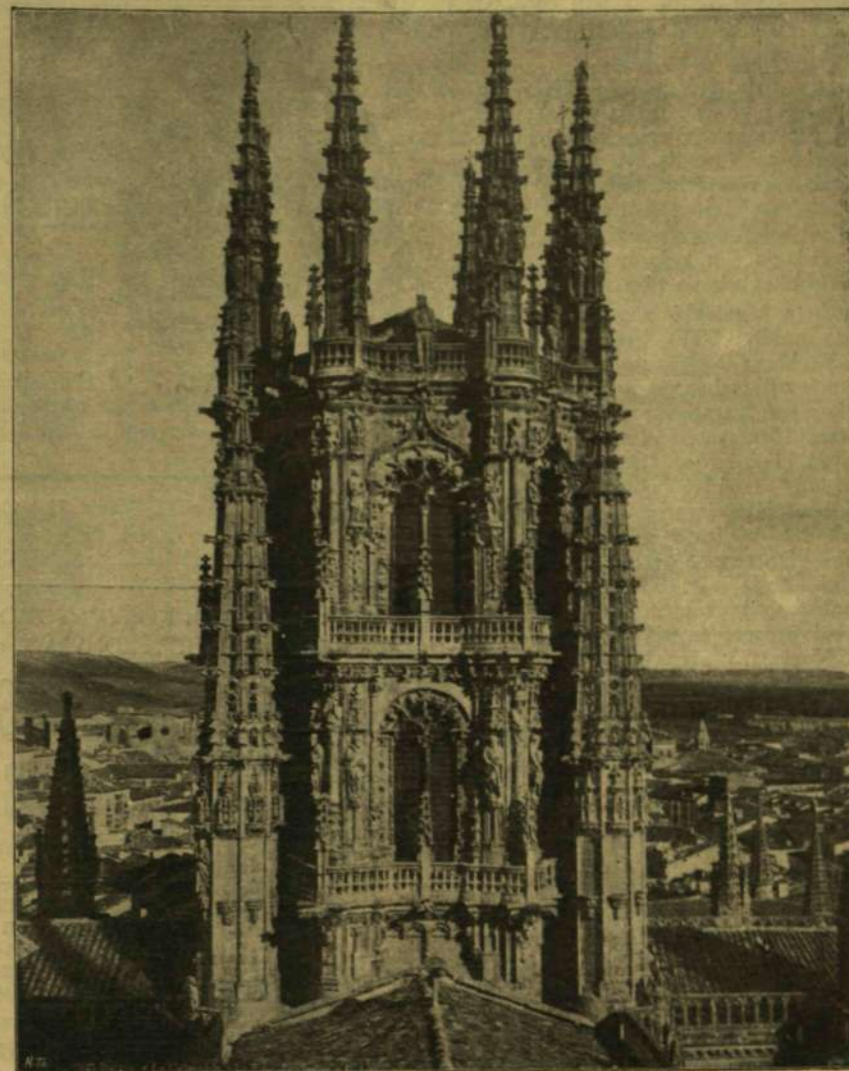
A felolvasásokat megelőzőleg *Vargha Gyula* főtitkár jelentette, hogy *Jánosy Gusztáv* 200 koronával az alapító tagok sorába lépett.

Az országos régészeti és embertani társulat február 27-ikén közgyűlést tartott *Nyáry Jenő* báró elnöklésével. *Hampel József* előadást tartott, melyben *Tallian Béla* képviselőházi alelnök törökkanizsai birtokán talált ó-kori leleteket ismertette. *Szendrei János* titkár olvasta föl az évi jelentést. A társulatlaknak a múlt évben 8 ülése volt, a melyek 17 értekezést olvastak föl. A társulat az ország különböző vidékein régészeti kutatásokat végeztetett. Végül a választásokat tartották meg. Elnök lett *Nyáry Jenő* báró, másodelnök *Forster Gyula*, titkár *Szendrei János* dr.

Az állatvédő egyesület február 25-iki közgyűlésén, melyen *Máday Izidor* elnökölt, *Herman Ottó* tiszteletbeli elnök két határozati javaslatot terjesztett a közgyűlés elé: Az egyesület hét tagból álló bizottságot alakít abból a czélből, hogy a megalkotandó madárvédő-egyesület számára alapszabály-mintát készítsen. Egy huszonegy tagú bizottság feladata legyen, hogy az amerikai mintára a *»madár napja«* — *birds day* — és a *»fák napja«* — *arbor day* — intézmény behozatalára vonatkozó javaslatot készítsen. Javaslatainak indoklásában jászvehez szóló szavakban kifejtette, hogy a madárpusztítás nálunk is, de kivált Olasz és Spanyolországban oly retentő, hogy azzal szemben az állatvédő-egyesületeknek elmulasztatlan kötelességük minden eszközt megrendezni addig is, míg a törvények szigorával is hatni lehet. Az intérvényt a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. A titkár jelentés szerint az egyesületnek jelenleg 2698 tagja van.

MI UJSÁG?

Az udvar elutazása. Ó Felsője a király, ki febr. 16-ikán érkezett Budapestre, február 28-ikán este már visszatért Bécsbe. Budapesti időzése rövidebb volt, mint előre kitézték, de az osztrák politikai állapotok miatt szükséges lett, hogy a felség Bécs-

SPANYOLORSZÁGBÓL. — A burgoi székesegyház képepe terna.

Pekár Gyulának az Uránia színházban tartott felolvasásából.

ben legyen. *Ferencz Salvator* főherceg, ki február 24-ikén érkezett, és neje *Maria Valeria* főhercegnő február 27-ikén reggel utaztak el. A királyt április végére várják ismét Budapestre.

Erzsébet királyné budavári szobra. Budavárban fog állni Erzsébet királynéknak a magyar nemzet által emelendő szobra. A Szent György-teret úgy alakítják át, hogy a pesti részre néző bástyáját és a miniszterelnökség mai palotáját lebontják. Akkor a pesti oldalról is látni lehet Erzsébet királyné szobrát, mely fehér márványból készül. Az országos emlék végrehajtó bizottsága pár nap előtt hirdetett pályázatot a szobor elkészítésére.

Csak magyar állampolgárok pályázhatnak s a bemutatott minta az eredeti nagyság tizedrésze legyen, a helyszín rajza is melléklendő. A első díj 10,000 korona, a második 6000 korona, a harmadik 4000 korona. A pályadíjak feltétlenül kiadtnak. A pályázat titkos; jeliség levél melléklendő. Határidő 1901 márczius 1. A bíráló bizottság 12 tagból alakul. Közülök kettőt a pályázók választanak tervük-höz csatolt zárt levélkében; három külföldről hív meg a végrehajtó-bizottság. A bizottság 1901 április 15-ikéig végérvényesen határoz. A kivitellel való megbízatás fölött azonban a végrehajtó-bizottság dönt. A nem díjazott művek bármilyként a bizottságnak joga van 3000 koronáért megvásárolni. Döntés után a pályaműveket négy hétig közszemlére teszik ki. A pályaműveket az álló-úti Iparművészeti Múzeumba kell küldeni a végrehajtó-bizottságnak címezve.

Emléktáblák és szobrok. Tíz éve múlt most, hogy gróf *Andrássy Gyula* elhunyt a tengerparton, *Voloszában*. Fölmérték az eszme, hogy a házat, melyben elhunyt, emléktáblával jelöljék meg. Gróf *Szapáry László* fiumei kormányzó e czélra száz koronát ajándékozott. — *Eperjescs* pedig a jogakadémiai ifjuság azt a házat akarja emléktáblával megjelölni, melyben *Kossuth* Lajos lakott, mikor három évig az eperjesi kollegium tanulója volt. — *Nagy-Bányán* szobrot kívánnak állítani a város szülöttjének, idős *Lendvai Mártonnak*, a magyar szülöttnek, idős *Lendvai Mártonnak*, a magyar szülöttnek kitűnőségének. Pap *Zsigmond* elnökle alatt alakult meg az eszme valóstítására a bizottság. Ez lelkes felhívásban kéri a magyar közönséget, hogy támogassa a kegyetes szándékot.

A farsang vége. A most véget ért hét hetes farsang nyilvános mulatságainak egyik legfényesebb estéje a február 24-iki *Orvosbál* volt a Vigadó összes termeiben. Az orvosegyesület rendezte az orvos nyugdíjalap javára s Ó Felsője is meghívta rá a rendező bizottság. A király azonban nem jelenhetett meg. De nagy és díszes közönség gyűlt össze, s a főrangú látogatók között ott volt herceg *Liechtenstein* főudvarmester, gróf *Apponyi Lajos* udvarnagy, gróf *Paar*, a Felsője főhadsegége is. A bál jótékony czéljára a király 600, *Maria Valéria* és *Klotild* főhercegnésszonyok és *József Ágost* főherceg 200—200 koronát adományoztak. Az orvos-bál tiszta jövedelme a 10,000 koronát meghaladta. — A *buda-pesti újságírók egyesülete* február 25-ikén rendezett hangversenyt és táncot a Royal-fogadó termében. Ó Felsője ennek jótékony czéljaihoz is 600 koronával járult. A sikerült hangversenyen a fővárosi színházak több kitűnő tagja és jeles zenészek működtek közre; helyet foglalt köztük egy eredeti erejű tehetség, *Pete Lajos* somogygyepei algyező, a ki magyar nótákat ír, érzésadta melegséggel és egyszerűséggel s maga adja elő zongorán nagy hővél. Ezek nagyon tetszetek, *Blaha Lujza*, *Abrányiné*, *Düssyné*, *Pártosné*, *Bartolucci* Viktória, s a színházak több elsőrendű tagjának előadási mellett is. A miniszterek közül *Széll Kálmán* és *Darányi Ignác* jelent meg.

Anyák figyelmébe. Vézna, gyenge és vérszegény gyermekek feltűnő gyorsan erőbedőnek és szaporodnak súlyban, ha a kiváló *Égger-féle* *Csukamájolaj* Emulziót használják, mely igen kellemes ízt és könnyen emészthető. Egy üveg ára 1 korona 40 fillér. — Kapható a *Nádor* gyógyszerertárban, Budapest, Váci-körút 17.

A Magyar villamosági régészeti társulat igazgatóság legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a világi-üti czeleokra fogyasztandó elektromos áramnak egy részét 20 százalékkal, azaz hektowattóránként 10 fillérről 8 fillérré leszállítja és ezt a leszállított a székesfővárossal kötött szerződésében megállapított áramszolgáltatási feltételek és engedélynek épségben tartása mellett folyó évi február 15-ikéig lépteti életbe.

HALÁLOZÁSOK.

Hackbelli HEINZMANN FRAXANELLI ÁGOSTON lovag dr., 48-as honvédtörzsorvos, 83 éves korában, meghalt Zomborban. Régi skót nemes családából származott. Először osztrák császári huszár volt, Majd Bécsben megszerezte az orvosi diplomát, 1847-ben Zágráb megye főorvosává nevezte ki. A szabadságharcot mint törzsorvos küzdötte végig. Később Garibaldi alatt legionista volt. Emigráns korában

sok országot bejár mint orvos. Majd Péterváradon elfoglalt, hadi törvényszék elé állították a főelővére ítélték, de alruhában elmenekült. Később N.-Kanisán és Vinkovczenban dandár orvos lett. Élete utolsó éveit Zomborban töltötte.

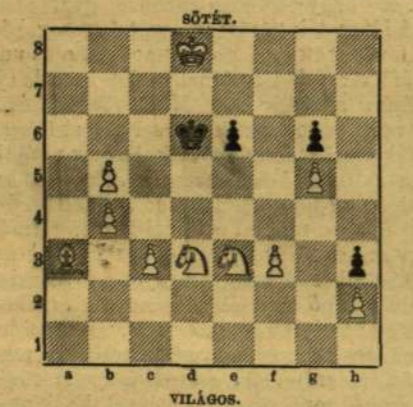
Íj. Tótlás Gábor fiatal író és kolozsvári egyetemi hallgató elhunyt február 25-ikén Kolozsvárt, 22 éves korában. Fia volt az érdemes régiségbúvárnak, Téglás Gábor dévai főreáliskolai igazgatónak. Az atya iránti átalános részvéthez tartozik a korán elhunyt szép tehetségű ifjú jövőjéről táplált remények megsemmisülése. A «Magyar Polgár» szerkesztőségnek volt tagja s a kolozsvári írók meghatva viték koszorúkat a koporsóra.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Tóth Vilmos (talán az erdélyi Thot bárói család ivadéka), a szabadságharc öreg bajnoka, ki Olaszországba menekült, ott is harcolt, s olasz hírlapíró lett, 79 éves korában, Tarate városban. — Szendy Gröner, nyugalmazott szarvasi főgimnáziumi tanár, 1848/49-iki honvéd, 71-ik évében, Csongerben. A megboldogultban Szendy Árpád zenekadémiái tanár és zeneszerző édes atyját gyászolja. — Tóth Dániel, a pápai ref. főiskola hittanára, régi honvéd, 68 éves korában, Pápán. — Dr. Eder József, Székes-Fehérvár város bizottsági tagja, régi honvéd főhadnagy, ki melótt a szabadságharc kitért volna, becézés pap volt, aztán sok ütközetben vett részt, s később orvosi pályára lépett, 73 éves korában Székes-Fehérvárt. — Jankovich István, az országgyűlési gyorsíroda másodfőnöke, a tisztviselők országos egyesülete kaszinójának igazgatója, a fővárosi társas és sportkörökben ismeretes férfi, 59 éves korában, Budapesten, hol egy fürdőben revolverlövélssel maga vetett véget életének. — Vitek József 48-as kőzhonvéd, a honvédmenedékház lakója, 80 éves korában, Budapesten.

Beck Anna báróné, báró Beck Frigyes, a közös hadsereg vezérkari főnökének neje, elhunyt Bécsben, február 28-án, 62 éves korában. A király személyesen fejezte ki részvételt a halottas házban Beck báró tábornagynak, valamint Jenő és Rajner főhercegek is. Vilmos német császár táviratban nyilvánította részvétét. — Gróf Somssich Adolphné, szül. Somssich Teréz, főrendiházi tag neje, 56 éves korában, a somogyi megyei Kivodáron. — Mogoróssy Anna, néhai Brachl József, Buda városi pénztárnok özvegye, 64 éves korában, Budapesten. — Gidófalvi Gidófalvi Jánosné, szül. Könczey Berta, 61 éves korában, Szotyoron. — Szerdahelyi Józsefné, szül. Németh Ágnes, 50 éves korában, Győrött.

SAKKJÁTÉK.

2156. számú feladvány. Wardener N.-től.

Szerkesztői üzenetek.

Ha majd egykor Ingó-ringó rózsaszál. A besnyői erdő. Dalok. Nem hiányzik belőlök a költői hevület. Az érzés néhol sekélyesen, néhol mélyebb medrét ásva, ott folyik, ott fodyogál bennök; ez minden esetre biztató, noha magasabb irodalmi értékök nincs. Erdőben. Sőhaj. Egy kis simítással, a döcögősebb sorok kijavításával az erőtelenebb kifejezések kicserélésével bevalának. Prólóg. Nemes hangja, ódon színezete kellemesen hat az olvasóra, de inkább csak szűkebb helyi érdeke van. Alkalmi költemény pedig azonban akkor tarthat igényt rá, hogy az egész országot meghallgassa, ha nagy, országos alkalomból fakadt. B... B... nek. A nagyothallást javító «Otophon» névű műszernek, — melyet már sokféle alkalmaznak —

feltalálója dr. Wallfish Ferenc orvos Békés-Csabán. Nála kapható.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 7-ik számában közölt képtalány megfejtése: A visszaemlékezés az egyedüli paradicsom, melyből ki nem hajthat bennünket semmi.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

A MAGYARORSZÁGI KÖNYVVYOMDÁSZOK ÉS BETŰÖNTŐK JÓTÉKONYSÁGI KÖRE ARVAALAPJA JAVÁRA

1900. MÁRCIUS 18-ÁN

A FŐVÁRSI VIGADÓ OSSZES TERMEIBEN

PARASZT-BÁLT

RENDZÉS

A ZENÉT A M. KIR. ELSŐ HONVÉD-KERÜLETI ZENEKAR SZOLGÁLTATJA BACHÓ ISTVÁN KARMESTER SZEMÉ- NYES VEZETÉSE ALATT.

PARASZT-KONGRESSZUS. SZECSESSZÍÓ KIÁLLITÁS. SZÉPSÉGVERSÉNY.

A jegyek minden nagyobb főtűdben kaphatók. Belépőjegyek ára: előre váltva 2 kor., esteapénztárnál 3 kor. — KEZDETE 8 ÓRAKOR. —

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagait tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb erősítő - szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségek, beteggyasúságok angol körében szent és gyermekeknek ádúlóknek, nemkülönben

Vasomatose

alátjában a sápkórosoknak tesz ajánlva az orvosok által.

Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves vaszetítélú vasat, a melyen alakban a vas az emérvé tartósan van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjeszt az étvágyat. Raktáron van az összes gyógyszerterekben és gyógyszerkereskedéseben.

Nehézség.

A ki eskóban, görceokban és más idegbajokban szenved, kérjen eskőrt szülő fizetel. Különösen és bérmentve a Schwaben-Apotheke Frankfurt a.M.

A legjobb és legártalmatlanabb pipere- és szépítőszerek

a következők: A világhírű **Norma kéz- és arczenőcs** (szelött Ninon-arzenőcs). A legkiválóbb szer minden tisztáltság ellen u. m. seplő, bíbires, májolt stb. — Egy tégely ára 60 krajczár. A híres **Norma-szappan** (szelött Ninon-szappan) a legjobb szappan a világon, a Norma-arzenőcshez nélkülözhetetlen. Ára 40 kr. A legkiválóbb arczpor (poudre) a világon a híres **Norma-poudre** (szelött Ninon-poudre) 3 szinben, 1 doboz 1 frt. (szelött Ninon-erme) tartalna arcz-sepítőszert, a bír ápolására a legjobb, különösen jó orr- és arczvírősség ellen. 1 nagy tégely 1 frt 50 kr., egy kis tégely 1 frt.

Norma-hajviz (szelött Ninon-hajviz) a haj erősítésére és kihullása ellen. Ára egy üvegnek 1 forint.

Norma-hajfestőszer (szelött Ninon-hajfestőszer) a legjobb és legpraktikusabb szer (csak egy üvegben) szőke, barna és fekete színeken. Egy üveg ára 2 frt. Izzói egy hajfestő-fésű ára 1 frt 50 kr.

Egyedül kaphatók: **STEINER MIHÁLY** városi gyógyszerterében, **Temesvár, belváros, Szt.-György-tér 3/a szám.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerterében, Király-utca 12.

Alapított 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi zongorák, pianók és harmoniumok legolcsóbban kaphatók

Heckenast Guszláv zongorateremben Budapest, IV. Gizella-tér 2. (Vácza-u. cza sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár Schiedmayer és fiai stuttgarteri udvari zongoragyár magyarországi egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmoniumok. 8466

Nagy kölcsönző-intézet. Arjegyzék ingyen.

A GANZ és TÁRSA

vasöntő- és gépgyár részvénytársulat Budapest

t. cz. részvényesei 1900 márczius 15-én, csütörtökön délután 4 órakor Budapesten, II. kerület, Ganz-utca, a gyár helyiségében tartandó

XXXI-ik rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívhatnk.

NAPIREND:

1. Az 1899. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései, a tiszta nyereségy felosztása iránti határozathozatal s a felmentvény megadása.
2. Az igazgatóság jelentése és indítványa Mechwart András vezérigazgató 40 éves szolgálati jubileumának az alkalmából.
3. Két igazgatósági tag választása.
4. A felügyelő bizottság választása.
5. Netáni indítványok az alapszabályok értelmében.

Az alapszabályok 14., 15. és 36. §-ai értelmében a közgyűlésen csak azon részvényesek birnak szavazati joggal, kiknek részvényei a társaság könyvében legalább három hónappal a közgyűlés előtt nyilvántartottak és a kik részvényeiket legalább három nappal a közgyűlés előtt a társulati pénztárnál letéteményezték.

Egyébírnt részvények helyett budapesti nyilvános hitelintézetek letéjegyreit is lehet letenni, ha ezekből kiviláglik, hogy a letéteményezett részvények a társulati részvénykönyvébe a letéteményező nevére vannak beírva.

A közgyűlésen minden alapszabályszerint letéteményezett egy-egy részvény egy-egy szavazatra ad jogot, ha azok száma nem több tíznél. De ezen számon felül csak minden öt-öt részvény után esik egy-egy szavazat. A szavazás jogát meghatalmazott által is lehet gyakorolni; meghatalmazott azonban, a törvényes képviselőket kivéve, csak szavazatképes részvényes lehet.

Az évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt folyó évi márczius 7-től kezdve a gyári igazgatóság iródájában a t. cz. részvényesek rendelkezésére bocsáttatik.

Az igazgatóság.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Uj találmány-ról! szabadalmat eszközöl és áttesit, védjegyet lajstromoztat a **Szabadalmakat Értékesítő Vállalat** Budapest, VII., Erzsébet-körút 17/V. — Találmányok finanszírozása. — Felvilágosítás díjtalan. 8593

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részv. -társ.

Bevezett részvénytőke: 10.000.000 korona.

Központi iródája és váltóüzlete: Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 5.

Fők: **IV., Koronaherczeg-utca 11. szám. Zalogkölcsön: IV., Károly-körút 12., VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., IV., Székes-utca.** — Felújításra szoruló ingatlanok értékelése és piaciértékük megállapítása. — Felújításra szoruló ingatlanok értékelése és piaciértékük megállapítása. — Felújításra szoruló ingatlanok értékelése és piaciértékük megállapítása.

WACHTL és TÁRSA

IV., Régi posta-utca 4. 8347

Egy fényképészeti gép

a legkezebb ajándék. — Passe-partouts és ránk a legjutányosabb árakon. — Arjegyzék ingyen és bérmentve.

„Wagner-féle szab. gyorsan száradó festék” 8443

10 percen belül szárad és csodálatosan világik, minden tárgy befestésére alkalmas. — Egyedüli gyáros: **Strobentz Károly VI., Szabolcs-utca 4. — Telefon 21.**

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10.

Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8346

CLICHEKETT készíti a legfinomabb kivitelben 8362

WOTTITZ MANFRED Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18—99.

Szépség és egészség.

Kinek van seplője? pattanás vagy ideg folt az arczon, az hasonlítja a teljesen ártalmatlan **Rozsnyay-féle világhírű Serail-arczkenőcsöt,** mely az arczbőr róvid időn fehérre, tisztára és fűlé teszi. Egy tég. ára 1 40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan egy doboz 60 fill., Serail-hőlgypor egy doboz 1 40 kor. Kitűnő és valódi Epesszappan egy doboz 80 fill.

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törőnyesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot díjazolja.

Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógytárában Arad, Szabadság-tér. Budapest: **Török József és dr. Egger Leo «Nador»** gyógyz-rtárában, valamint minden magyarországi gyógyzterében.

Michelstädter S. E. és H.

Sajátkészítményűl czipők nagy raktára BUDAPEST, Váci-utca 28. szám.

„Triumph” czipők — gombolás, fűrés és zug nélkül — egyedül készítője. Dr. Hógyes-féle asbest-talpbetéttel ellátott czipők nagy raktára. 8477

Fők-telepek: Debrecen, Beekerek, Sopron, Uvidék, Záráb, Brassó, Varsód, Szatmár. Minden czipő talpába bele van a kész nyoma.

Hogyan maradnak szépek a nők? Legbiztosabban az arcz ápolása folytat

Leichner-féle zsír-arczpor, Hermelin- és Aspasia-arczporral.

E híres arczporok a legmagasabb hölgykörök és elsőrangú művésznők által előszeretettel lesznek használva, mivel azok az arczbőrnek fiatal, viruló szint adnak és alig lehet látni, hogy az arcz porozva van.

Patti Adelina asszony 20 év óta **Leichner Ltől** szerez be arczpor, Patti-ermet és arczfestéket és összes megrendelőleveleiben, melyeket bármiknek szivesen megmutatnk, rendkívüli megelégedését kifejezve, azt mondja, hogy soha jobb gyártmányokat nem látalt és hogy azokat mindig nagy örömmel fogja használni.

Kapható minden illatszerkereskedésben és a gyárban. Leichner L., Berlin, Sohltzenstrasse 31.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csomagoló-kereskedésben és czukrászdában. 7900

Naponkinti eladás

50 zenedarab: legújabb táncos, kuplék, magyar dalok, műdalok stb. zongoristáknak leggyőrtőrléteben 1 frt, bérmentve 1 frt 15 kr. **GERO IMRE** kiadóval, Bpest, Erzsébet körút 52.

KESSLER-féle MAGDA-HAJKENŐCS dermatológiai-terapeutikus alapon nyugró Gesztetelénél fogva az elismert legjobb szer korpa ellen, ugyintén hajkihullás ellen. **MAGDA-HAJKENŐCS** több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövevéést előmozdítja és mint kitűnő orvosság a gyakran előforduló bőrbetegségek ellen, még gyermekeknél is használható legjobban ajánlható. 1 tégely ára 3 korona. — Főzetkúldási raktár: **KESSLER REZSŐ-nél** gyógyszerész **GYERTYAMOS, (Torontói vármegyey). Raktárak Budapest: Török József, Király-utca 12. sz. Dr. Egger Váci-körút 17. 8383**

Discret.

Csak urak kaphnak! Egy 120 db-os doboz feltűnés kelő, igen értékes papképzé-vellettől és egy üvegnél 16 db készítményből álló, ten-gerentől, ránkigok-1 tartalmas collectio szőgy-alakban. E két gyűteménynek ára, a pénz előre be-keulité, csak 2 korona. (Le-veléjegyeken is.) Továbbá egy nagy collectio, mely 12 db if-kabinet-fénykép-ből áll, hien a természet után vétele. Ára 2 koronára. Utánvéttel 60 fillérel több. Titoktartás mellett szállítja **Kann Ignác, Wra, II., Jägerstrasse 26.**

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN)

Idény kezdete április 1-én.

Kiváló gyógyhatással bír női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos: 8150 **Dr. POLGÁR EMIL.**

Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.

Közvetlen villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

Crème Ideale

a bőr szépéjé kiápoláshoz, mely az eddigi készítményektel mind tulajdonságai tisztán száródképm-teszen van összehallva, nappal is alkalom használható.

Crème Ideale szappan a leg-kezebb világlátott készítmény a tisztább árszereketek ellen. 1 doboz 35 kr., 1 doboz 3 db 1 frt. **Idéale-Hőlgypor** viráglátott készítmény, kedvence a hölgyvilágnak, bőrszépítőszert. **Ezen Hőlgypor Idéale** jól te-pest a csupacsúszó szemek le-kepelése s bír pötros voltát fel-fedezni. **Egy doboz ára 1 frt 50 kor.** Naponta postai szűküzés minden áronban **SCHWARTZ** illatszertára **Temesvár 801 (Hígyen. omet. Laboratorium.)**

1-4 éves homoki 0-schiller vagy fehér bor erősség és év szerint, 100 literenként 22—24—28—32 frt. Ujbor (fejtve) minőség szerint 16—18—20—24—28 frt. **Tessék «Borárjegyzéket»** kérni. Rendelő hirdőt is kaphat, mely be-tűnésűl nélkül, szerletlen állayóban vissza is vétetik a annak ára postautalványon át lesz küldve. A rendelés nyugodt lehet, hogy ered-ti tiszta minőségű borhoz juttatam, arról jó hírnevem nyújt kezeséget. **Borzítólethez 20-40,000 forinttal 12-14% jövedelem biztosítása mellett tóra kerestetik.**

Kitűnő piros, fehér és kék fajokban, 6 láb magasán ojtva, 2-3-4-5 éves igen erős esemény, erősség szerint 30 król 60 krig. 10 frt vételnél 20 százalé-25 frtnél 25 százalék, 50 frtnél 33 százalék, 100 frtnél 40 százalék engedmény. A eperis elég jól árnyékol, elegsége nincs, gyümölesöt úgy a két, mint a több lábunk egyaránt szeretik; kitűnő palinka is főzhető belőle. Cselekedlen igen jövedelmőző fának ismerjük. Kár volna házunk, kertünk, szőlőnk vagy egyéb birtokunkat e nélkül hagyni. **Rendkívüli nagy gyümöles fajokban (Konstantinopólyi, Portugalli, Oriás stb.), melyek az útítés éveben már gyümölesőt hoznak, azután pedig rendkívül bőven teremnek. Fájja igénytelen, betegségek és ellenségétől egy-aránt mentes. Vannak rendelőm, kik ezer szakra ültetik, mert rendkívül hamar terem-nek, gyümöles kezeves, sokáig állal, magas árbán értékesíthető és sokféleképen felhasználható. A 2-3-4-5 éves, rendkívül szép és gazdag gyökérű fák darabja erősség szerint 20 król 50 krig. Nagyobb vételől olyan engedmény adatik, mint az **epernél.****

Nemes eperfa ojtvány. Kétféle, fehér és kék fajokban, 6 láb magasán ojtva, 2-3-4-5 éves igen erős esemény, erősség szerint 30 król 60 krig. 10 frt vételnél 20 százalék-25 frtnél 25 százalék, 50 frtnél 33 százalék, 100 frtnél 40 százalék engedmény. A eperis elég jól árnyékol, elegsége nincs, gyümölesöt úgy a két, mint a több lábunk egyaránt szeretik; kitűnő palinka is főzhető belőle. Cselekedlen igen jövedelmőző fának ismerjük. Kár volna házunk, kertünk, szőlőnk vagy egyéb birtokunkat e nélkül hagyni. **Rendkívüli nagy gyümöles fajokban (Konstantinopólyi, Portugalli, Oriás stb.), melyek az útítés éveben már gyümölesőt hoznak, azután pedig rendkívül bőven teremnek. Fájja igénytelen, betegségek és ellenségétől egy-aránt mentes. Vannak rendelőm, kik ezer szakra ültetik, mert rendkívül hamar terem-nek, gyümöles kezeves, sokáig állal, magas árbán értékesíthető és sokféleképen felhasználható. A 2-3-4-5 éves, rendkívül szép és gazdag gyökérű fák darabja erősség szerint 20 król 50 krig. Nagyobb vételől olyan engedmény adatik, mint az **epernél.****

Lasponya ojtványok. Gyümölesé ép oly értékes, mint a birse, s fájja ugyanolyan áron adatik el. **Spainol meggy fekete.** [Pánds vagy kőrosi meggy.] Termé-kenységét előmozdító, háromszek lett permetzve s így ha azt folytatólag permetezők, bőven fog teremni. Fájja egészséges, gyümöles rendkívül keresett, mert befőzése lealkalmasabb. A 2-3-4-5 éves rendkívül szép és gazdag gyökérű fák darabja 15 król 50 krig. Nagyobb vételől ugyanaz az engedmény adatik, mint az **epernél.**

Diófa. A 6-8 láb magas, rendkívül gazdag gyökérű, tele belüli és könnyű töretű, 2-3-4 éves diófák ára erősség szerint 20 król 50 krig. Nagyobb vétel-él ugyanolyan engedmény, mint az **epernél.**

Minden másféle nemes gyümölesfák, nevezetesen körte, alma, szilva, őszai és kajszinbaracok, cseresnye, meggy, szelid gesztenye, lasi onya magas darukú és törpe állasukban, — erősség szerint 20 król 50 krig kaphatók.

Kiseleztezt nemes ojtványok 2-3-4-5 éves életűek páldányokban azok kora és erőssége szerint 2-5-7-10-15 kr. árban erősség szerint 5 frt 85 król 19 frig engedményt.

Mindenféle vadonczok erősség szerint 5 frt 85 król 19 frig engedményt.

Kerti eszközök. Kitűnő és tartós anyagból rendkívül szálárnan készült horolók (sarabolók), szűkű ültető vasak, továbbá kerti fűszerek, ollák, görbe szemző és ojtó kések, ezenfelül jelfa és ojtó kezesek igen olcsó árak mellett rendelhető meg. **Ar- és névjegyzéket küld:** 8441

Unghváry László föld. szőlő. és falkola birtokos **Czegeledről**

Selyem-Blousok

2 frt 40 krtól

feljebb! — 14 méter — postabér és vámmentesen szállítva! Mintak kiválasztásra, nemkülönben fekete, fehér és színes «Henneberg-selyem» blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 85 krtól méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tölem rendelik!

HENNEBERG G., selyemgyáros, ZÜRICHBEN.

Ca. és kir. udvari-szállító.

Kifőgástan ifjú
arczszint
On csak a
Kielhauser H.-féle
**GLYCERIN-
CRÈME**
Párisi hölgypor

és az elismert jószág szappanok használatát által ér el.
Raktár: **Török József**
gyógysz. Budapest.

Azonkívül kapható minden gyógyszerárban, drogusárban és illatszerekkereskedésben.

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor: a
La **VELOUTINE** 7985
Külföldi Részlet
BISMUTTAL VEGETATÍV
CH. FAY, ILLATZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Párisi hajápolási szerek!

- **Viola hajfajlatító-tej**. Teljesen ártalmatlan, kifűző hatású. 1 üveg ára 1 korona.
- **Viola hajszesz**. A haj legkevésbé sem szárad ki, mert is ennek alkalmazásánál a haj öröknyugtól nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.
- **Viola Tanno-chinin-pomádé**. A haj ágazó kútnó hatású gyógykezelés. 1 tégelynek ára 1 korona.
- **Viola antiszeptikus fogpor**. Egy doboz ára 60 fillér. 8216
- **Viola antiszeptikus fogvíz**. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható

GEML-féle gyógyszerárban az Arany keresztben.
Icmesvár, Belváros, Losonczy-tér.

Vérgyógyászat.
Uj gyógymód!
Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!
Még a legulyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók 8411

dr. KOVÁCS J.
egyet. orvost. hámpata rendelő intézetében.
Budapest, V. Váci-körút 18,
az általa feltalált új gyógymód által.
A hámpata-, vérgyógyászat fölmutathatlan gyógyhatásának bizonyult asztma, szív- és gyomor-bántalmaknál, sápkórész, kővény és hólyag-bántalmaknál, súlyos ideg-bajok (migrén, álmatlanság, szédülés, hysteria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.
Egyellen és legbiztosabb védelem: szélhűdés, kesz-
dődő vakág és elmeszar ellen. Díjazott leve-
lre válaszol meghívásra betegét látogat (vidéken is.)
Rendelés: 9-1 és 3-7 óra között naponta.

Kívánatra különrendelés.

Euthalin nélkül ninesen női szépség!

Bekövérre és lemosásra egy percznyi idő elegendő, hogy a leppompásabb, addig el nem ért, hófehér arczszint elő-
varazsoltassék. Euthalin báronygyu-
hárá teszi a bőrt és eltávolítja az arcz-
nak minden tisztátalanságát. Az orvosi
gyógyász-egyet. vegyészeti labora-
toriuma által kiállított bizonyítvány
szelint teljesen ártalmatlan. Kapható
gyógyszerárban, drogusárban vagy
illatszerekkereskedésekben.
Ára kor. 1.60. — Főraktár Magyar-
ország részére: **Török Sándor**
gyógyszerárban, Budapest, VI. Andrássy-út 29. szám.

Technikum Altenburg S./A.
Gépészet, elektrotechnika és chemia számára.
Tanműhely.
Műsor díjmentes. Kormánybiztos.

**KÖHÖGÉS
REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN
A LEGJOBB
A RÉTHY FÉLE
PEMETEFÜZÜKORKA**
Ara 30 kr.
5 csomag
ármentve 1.50.
RÉTHY BELA gyógyszer. B.-Csaba.
MINDENÜTT KAPHATÓ
Kérjünk csak Réthy-félet!

A női szépség
elérésére, tökéletesítésére
és fenntartására legkiválóbb és leg-
biztosabb a
Margit-Crème,
mely vegyítésa, zsírmint és teljesen ártalmatlan.
Törvényesen védve. Ezen világhírű arc-
kenő pár nap alatt elavult szelét, mélyfoltot, pat-
tanást, bőrakat (Mitesser) és minden más bőrbajt.
Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az
arczot fehérré, simává és üdűvé varázsolja.
Ára: nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit
hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill.,
Margit foppép 1 kor., Margit arcváz 1 kor.
Postán utá. vittel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Sem higányt, sem ólmot, sem más ártalmas anya-
got nem tartalmaz. 8290

Miért vannak még emberek,
kik a Kathreiner-féle
Kneipp maláta kávét még nem
használik, noha ez egy izletes
és egészséges kávéital?
Mert nem tudja még mindenki,
hogy mily nagy előnyökkel bír
a Kathreiner kávé, a mely a
kávénövény egy kivonata által a
bakkávé ízt és zamátját nyeri.
Ő ezáltal felmutathatlan mó-
don magában egyesíti a honi
malátakészítmény értékes egész-
ségi tulajdonságait a bakkávé
kedvelt ízingerővel. A Kathreiner
Kneipp maláta kávé nagyobb-
részt mint pótkávé szolgál a
bakkávéhoz, azonban tisztán él-
vezve is kitűnően ízlik. Min-
denütt kapható, de nyitva soha
sem lesz árusítva, s csakis az
ismert eredeti csomagokban va-
lódi, a melyek Kneipp páter
arczképét viselik és a nevet:
»Kathreiner«.

**Kwizda féle
Korneuburgi
marha tőpör**

Baromgyótan-
őtréni szer lovak, szarvas-
marhák és juhoknak.
8171
40 év óta a legtöbb állatállományban, étvágy-hiánynál,
rossz emésztésnél, telenségnél a tej javítására és a tejered-
mény szaporítására. Ára 1/2 doboz 70 kr., 1/2 doboz 35 kr.
Valódi csak a fenti védjegyvel. Főraktár Magyarország részére: **Török**
József gyógyszerár Budapest, Király-utca 12. szám.
Franz Joh. Kwizda cs. és kir. oestr.-magyar és
román kir. udvari szállító,
kerületi gyógyszerár Korneuburg, Bécs mellett

CACAO
SIGCHARD

Olesó kerítések!!!

HAIDEKKER SÁNDOR
sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára
Budapesten, VIII. kerület, Üllői-út 48. szám.

Gyárt és szállít: gép- és kézi-sodronyfonatokat, tuskés sodronyt, pántszalut; erdők, vadaskertek,
baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekerítésére olesó árak mel-
lett. Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat, valamint csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskereset
sodronyfonat és kovacsolt vasból; ugyszintén díszes virággy- és gyepekterítéseket és favédő-kosarakat.
Továbbá föld- és kavicsrostákat; szőlőbogyó-rostákat; magtároló-rostályokat; ökö-szaj-
kosarakat; szikrafogókat; gabonaválasztó-hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodrony-
köpenyvel való illátását. Rostaszöveteket és fonatokat szelelőrostákba.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen. — Jutányos és pontos kiszolgálás.

VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁRCZIUS 11. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt 1 évre 24 korona, fél évre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 évre 16 korona, fél évre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) 1 évre 10 korona, fél évre 5 * Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

XIII. LEO PÁPÁRÓL.

KILENCZVENEDIK születése napja alkalmával fokozott mértékben fordult a figyelem a vatikáni aggastyán felé, a kit az ég kegyelme nemesek a katolikus egyház fejévé emelt, hanem egyúttal megáldotta oly magas életkorral is, és e magas életkorban oly friss szellemi erővel, a melyben csak nagy ritkán van része halandónak. Sokat foglalkozott a világ ez alkalomból a pápa személyével, nyilvános működése főbb mozzanataival; a miről azonban ritkán hallani részletesebb tudósítást, az az ő mindennapi élete. Erről mondunk el a következőkben néhány jellemzetesebb vonást, Marion Crawfordnak, az ismert angol regényírónőnek egy cikke alapján, mely számos érdekes részletének adatait a pápai udvarhoz közel álló körökből merítette. Bemutatunk egyúttal néhány képet is a pápa egyik — azóta meghalt — angol származású kamarásának fényképfelvételei alapján. Mikor a képeket fölvette, — mint halála előtt maga beszélte, — a pápa szobáról-szobára vonult előtte, hogy helyet csináljon a fényképező gépnek. Ezek az első fényképi felvételek e helyekről s csak kevés számú másolatot készítettek róluk, a lemezeket pedig biztos helyen őrzik.

brüsszeli nunciust ábrázolja. Családi vonás az a rendkívül tiszta, sápadt arczbor is, mely a pápa arczát olyanná teszi, mint az alabastrom. Ennek köszönheti ritka egészségét s magas korát is. Serdült korában nagyon szeretett gyalogolni, hegyet mászni. Nagyon jellemző a pápa hangja és beszéd-módja. Nem mély és nem is nagyon erős, de rendkívül tiszta; csengő és határozott a hangja s így messzire elhallatszik. Ha beszél, fénylő szemé megosillan s hozzá feltűnően

XIII. LEO PÁPA.